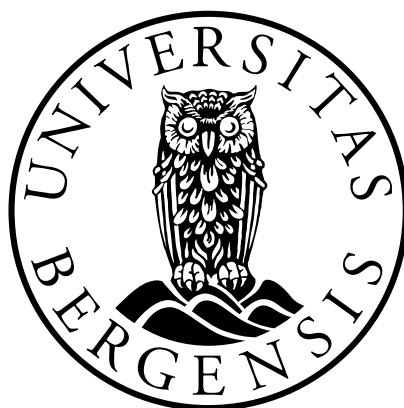

Avtaler mellom norske fotballklubber og samarbeidsselskaper

Hvordan er reguleringen i Norge sammenliknet med andre land, og bør regelverket endres?

Kandidatnummer: 193

Antall ord: 13 850

JUS399 Masteroppgave
Det juridiske fakultet

UNIVERSITETET I BERGEN

10.05.2023

Innholdsfortegnelse

Innholdsfortegnelse	1
1 Innledning.....	3
1.1 Presentasjon av oppgaven.....	3
1.2 Temaets aktualitet.....	3
1.3 Rettskildebildet.....	4
1.3.1 Idrettslige kilder	4
1.3.2 Selskapsrettslige kilder.....	6
1.3.3 Prosessrettslige og strafferettslige kilder.....	7
1.3.4 Juridisk teori.....	7
1.3.5 Annen litteratur	7
1.4 Avgrensninger og avklaringer	8
1.5 Videre fremstilling.....	8
2 Kjennetegn	10
2.1 Grunnleggende selskaps- og foreningsrettslige kjennetegn	10
2.2 Idrettens organisering og kjennetegn.....	11
3 Ulike modeller.....	13
3.1 Den norske modellen	13
3.1.1 Adgangen til å inngå avtaler med samarbeidsselskaper.....	13
3.1.2 Fotballklubbene som selveiende og frittstående idrettslag etter inngåelse av avtaler med samarbeidsselskap	14
3.1.3 Idrettens grunnverdier etter inngåelse av avtaler med samarbeidsselskap.....	16
3.1.4 Forbudet mot overføring av beslutningsmyndighet over den sportslige virksomhet.....	17
3.1.5 Konsekvenser ved brudd på regelverket	19
3.1.6 Konsekvenser ved uenighet mellom fotballklubb og selskap	21
3.2 Den danske modellen.....	23
3.3 Den tyske modellen	24
4 Viking-saken	26
4.1 Sakens bakgrunn.....	26
4.2 Ankeutvalgets behandling av saken	27
4.2.1 Innledning.....	27

4.2.2	Kontroll over sportslig virksomhet	27
4.2.3	Skyldkravet.....	28
4.2.4	Straffutmålingen.....	29
4.3	Ettervirkninger av saken.....	30
5	Regelverkets egnethet til å ivareta ulike hensyn og behov	31
5.1	Formålet med bestemmelsene	31
5.1.1	Generelt om formålsparagrafene	31
5.1.2	Vilkårene for samarbeid mellom fotballklubb og samarbeidsselskap	31
5.1.3	Ivaretagelse av idrettens særtrekk	34
5.1.4	Ivaretagelse av idrettens ideelle verdigrunnlag.....	36
5.2	Regelverket sett opp mot andre behov og interesser	37
5.2.1	Innledende om behov og interesser	37
5.2.2	Behov for kapitaltilførsel	38
5.2.3	Selskapets interesser.....	39
6	Avsluttende betraktninger	41
	Kilderegister	44

1 Innledning

1.1 Presentasjon av oppgaven

Norske fotballklubber er idrettslag som er medlemmer av Norges Fotballforbund. Juridisk sett er fotballklubbene å regne som lag eller foreninger. En konsekvens av dette er at fotballklubbene er selvstendige rettssubjekter, hvor «idrettens frie stilling» er sentralt.¹ Organiseringen av idrettslagene skal bidra til at idrettens grunnpreg og verdier som frivillighet, demokrati og fellesskap oppnås i best mulig grad.²

Med tiden har den internasjonale fotballen blitt stadig mer kommersialisert og utviklet seg til å bli en milliardindustri, slik at grunntanken om idrettslag basert utelukkende på frivillighet er blitt utfordret. Dette har også påvirket organiseringen av norsk fotball, hvor dualmodellen ble innført i Norge på 1990-tallet som en alternativ finansieringsmodell. Dualmodellen innebærer at norske fotballklubber kan inngå avtaler med samarbeidsselskaper. Avtalene gjør at fotballklubbene får tilført økonomiske midler, personressurser mv. fra selskapene.³

I oppgaven skal det ses på hvordan dualmodellen er regulert i Norge. Videre skal den norske dualmodellen sammenliknes med hvordan avtaler mellom fotballklubber og kommersielle aktører reguleres i enkelte andre land. Det skal også vurderes om det norske regelverket er egnet til å ivareta hensynene bak regelverket, og om regelverket er egnet til å imøtekomme de ulike behovene til fotballklubbene og selskapene.

1.2 Temaets aktualitet

Spørsmål knyttet til dualmodellen med tilhørende regelverk er stadig til diskusjon nærmere 30 år etter iverksettelsen. En del av diskusjonen har vært knyttet til dualmodellens effekt for norske fotballklubbers økonomiske handleevne. En tanke er at dualmodellen, eller andre former for investering i fotballklubber, kan gi økt evne til å kjøpe fotballspillere med bedre sportslige resultater som konsekvens. Det er imidlertid usikkert om dualmodellen er nødvendig for at fotballklubber skal kunne oppnå sportslig suksess. Ser en på hvilke

---

¹ NIFs lov § 13-2, og omtale av foreninger som selvstendige rettssubjekt i Geir Woxholth, *Foreningsrett*, 4. utg., Gyldendal 2020, s. 159-174.

² Verdiene og preg knyttet til organisasjonens arbeid fremgår av formålene i NIFs lov § 1-2 (3).

³ Dualmodellen er blant annet kort omtalt på nettsiden til IK Start, «Dualmodellen».

fotballklubber som har inngått slike avtaler, vil en finne at de fleste av disse spiller i de øverste divisjonene. De ulike fotballklubbene kan imidlertid vise til varierende prestasjoner, og det er også stor variasjon mellom de ulike klubbene. Et eksempel er Molde FK som over tid har hevdet seg i toppen, mens IK Start viser til mer varierende prestasjoner.⁴ De fleste fotballklubbene som ikke har inngått slike avtaler med samarbeidsselskaper, spiller i lavere divisjoner, men også Rosenborg BK er i denne kategorien.⁵

En del av diskusjonen gjelder spørsmålet om dualmodellen og investering i fotballklubber går på bekostning av idrettens ideelle verdier. I forbindelse med diskusjonen om en utvidet mulighet for investering i fotballklubber, oppstår spørsmålet om dette kan bidra til såkalt sportsvasking. Det innebærer at ulike selskaper eller stater bruker idretten for å skjule sin egentlige virksomhet og verdier.⁶ Slik dualmodellen er regulert i Norge, oppstår det ingen utfordring med sportsvasking. Problematikken rundt sportsvasking er imidlertid en del av diskusjonen om investering i fotballklubber på grunn av internasjonale fotballklubbers ulike eiere. Denne diskusjonen ser en særlig i forbindelse med oppkjøp av engelske fotballklubber.⁷

Dualmodellen fikk også økt aktualitet etter avgangen til den tidligere A-lagstreneren i Viking FK, hvor det ble fokus på å undersøke antallet reelle brudd på regelverket når det gjelder hva samarbeidsselskapet har myndighet til. Det siste eksempelet på dualmodellens aktualitet er kritikken mot Vålerenga Fotball Elite.⁸

1.3 Rettskildet bildet

1.3.1 Idrettslige kilder

Reglene knyttet til dualmodellen fremgår ikke av noen lover vedtatt av Stortinget, slik at idrettens eget regelverk er det aktuelle rettsgrunnlaget. Den overordnede rettskilden for regelverket er lov for Norges Idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité per

---

⁴ Molde FK har omtalt noe om forholdet mellom Molde FK og Molde Fotball AS på sin nettside, «Stiftelsen Molde Fotball blir eneeier i Molde Fotball AS».

⁵ Forskjellen på organiseringen av Rosenborg BK og for eksempel Molde FK er omtalt i ulike artikler opp gjennom årene for å forklare og debattere dualmodellen.

⁶ Slik sportsvasking er omtalt i Store Norske Leksikon av Sæle (2022).

⁷ Det arbeides for tiden med nytt lovverk i England som skal regulere fotballen blant annet med tanke på eierskapet av fotballklubbene.

⁸ Saken handlet om at Vålerengas kontrollkomité rettet kritikk mot at Vålerenga Fotball Elite ikke hadde egne styremøter, men heller arbeidsmøter uten referat, og ble omtalt i VG av Øgar, Sindre, «Vålerenga får kritikk for å droppe styremøter: - En farlig utvikling», 13. mars 2023.

1. februar 2023 (heretter NIFs lov). Den vedtas av Idrettstinget, og blir av Norges Idrettsforbund omtalt som deres lov. Regelverket er imidlertid ikke vedtatt av Stortinget i henhold til Grunnloven §§ 76 til 79, og er dermed ikke en formell lov etter tradisjonell rettskildelære.⁹ I den videre fremstillingen brukes imidlertid betegnelsen NIFs lov fordi idrettsforbundet selv bruker betegnelsen, og fordi den utgjør det styrende dokumentet for Norges Idrettsforbunds virksomhet. NIFs lov er utgangspunktet for alle spørsmål på idrettens område. Dette innebærer at de ulike særforbundenes regelverk, herunder Norges Fotballforbund, ikke kan stride med bestemmelsene i NIFs lov. Derfor er NIFs lov en sentral del av redegjørelsen av gjeldende rett.

NIFs lov kapittel 13 om avtaler og samarbeid med kommersielle aktører ble endret til slik den er i dag på Idrettstinget i 2011. De ulike forslagene til endring ble da begrunnet med uttrykk for hensyn bak bestemmelsene. Disse begrunnelsene benyttes i den videre fremstillingen, og blir omtalt som Endringer i NIFs lov, Idrettstinget 2011 (heretter Idrettstingets kommentarer).

Tidligere var sanksjoner grundig regulert gjennom NIFs lov kapittel 11. Det ekstraordinære idrettstinget i 2021 vedtok at NIFs lov kapittel 11 skulle tas ut, og erstattes med eget sanksjonsregelverk. Dette har resultert i at NIFs lov § 11-1 fikk ny ordlyd i 2023, og at reglene om disiplinærforføyninger, sanksjoner og straffebestemmelser nå fremgår av Alminnelige disiplinærforføyninger, sanksjoner etter særforbundets regelverk og straffebestemmelser (heretter NIFs sanksjonsregelverk).

De ulike idrettslagene må fastsette vedtekter («lover») for idrettslagene. Disse kan imidlertid ikke stride med Norges Idrettsforbunds regelverk. For å sikre at organisasjonsledds regelverk er i samsvar med det øvrige regelverket, har Norges Idrettsforbund vedtatt NIFs lovnormer for organisasjonsledd (heretter NIFs lovnormer). I denne fremstillingen er det NIFs lovnorm for idrettslag som er brukt.

Det nærmere regelverket for norske fotballklubber er Norges Fotballforbunds lov av 9. mars 2014 nr. 1 (heretter NFF-loven). NFF-loven er vedtatt av Forbundstinget i Norges Fotballforbund, og ble sist endret i 2021. Ettersom oppgaven omhandler fotballklubbers adgang til å inngå avtaler med samarbeidsselskaper, vil det henvises til reglene som er fastsatt gjennom NFF-loven selv om NIFs lov er utgangspunktet. Den praktiske betydningen av dette

---

⁹ Mads Henry Andenæs, *Rettskildelære*, 2. utg., M. H. Andenæs 2009 s. 13.

er ikke særlig stor ettersom NFF-lovens kapittel 14 er sammenfallende med NIFs lov kapittel 13.

Reglene knyttet til dualmodellen for organisasjonsledd under Norges Fotballforbund er imidlertid ikke bare gitt gjennom NFF-loven. Forbundsstyret i Norges Fotballforbund har vedtatt nærmere bestemmelser om samarbeid mellom fotballklubber og selskap. Disse er gitt i Forbundsstyrets bestemmelser om kommersielt og/eller administrativt samarbeid mellom klubb/idrettslag og selskap (heretter forbundsstyrets bestemmelser). Forbundsstyrets bestemmelser utfyller de reglene som er gitt gjennom NFF-loven, og kan sammenliknes noe med forskrifter.¹⁰

Som ved NIFs lov, har også Norges Fotballforbund et eget reglement som fastsetter nærmere bestemmelser tilknyttet reaksjonssaker. Disse bestemmelsene fremgår av Norges Fotballforbund – Reaksjonsreglement av 9. mars 2014 nr. 2 (heretter NFFs reaksjonsreglement).

Internasjonalt er det overordnede regelverket for fotballen de ulike reglene som er fastsatt av Fédération Internationale de Football Association (FIFA), hvor FIFA Statutes utgjør det overordnede regelverket. I denne fremstillingen blir det norske regelverket sett opp mot reguleringen i Danmark og Tyskland. Dansk Boldspil-Union (DBU) er tilsvarende Norges Fotballforbund, hvor de grunnleggende reglene finnes i DBU's Love som sist ble endret 2. desember 2021. I Tyskland utgjør vedtektene i Deutscher Fussball-Bund det sentrale regelverket.¹¹

1.3.2 Selskapsrettslige kilder

Selskapsretten er regulert gjennom lovfestet og ulovfestet rett. For aksjeselskaper er aksjeloven av 13. juni 1997 nr. 44 den mest sentrale rettskilden. En annen lovregulert eierform er stiftelser. Reguleringen av stiftelser finnes i stiftelsesloven av 15. juni 2001 nr. 59.

Når det gjelder foreninger, er rettstilstanden basert på ulovfestet rett. Nærings- og fiskeridepartementet behandler imidlertid nå forslag til foreningslov. Arbeidsgruppens

---

¹⁰ Forskrifter er blant annet omtalt av Synne Sæther Mæhle og Ragna Aarli, *Fra lov til rett*, 3. utg., Gyldendal 2022, s. 227-229.

¹¹ Satzung (2022).

utredning med utkast til lov om foreninger blir derfor brukt som en del av rettskildebildet for foreninger i denne oppgaven.

1.3.3 Prosessrettslige og strafferettslige kilder

Voldgift er et alternativ til behandling ved de alminnelige domstoler, og benyttes blant annet ved tvister i norsk idrett. Regler knyttet til voldgift i norsk idrett finnes i både Norges Idrettsforbunds regelverk og Norges Fotballforbunds regelverk. Idrettens regelverk må ses opp mot de alminnelige reglene for voldgift som er gitt gjennom voldgiftsloven av 14. mai 2004 nr. 25.

NIFs sanksjonsreglement og NFF-loven kapittel 11 åpner for at det kan ilegges straff i nærmere angitte situasjoner. Idrettens straffebestemmelser sammenliknes noe med alminnelig strafferett som er regulert i straffeloven av 20. mai 2005 nr. 28, og alminnelig straffeprosess som reguleres av straffeprosessloven av 22. mai 1981 nr. 25.

1.3.4 Juridisk teori

Det idrettslige regelverket har ikke vært gjenstand for særlig mye omtale i juridisk teori. Fremstillingen er dermed mest basert på hvordan temaet er omtalt av Kleven og Kristensen i *Idrett og Juss* (2022).¹² Idretten som rettsdisiplin har imidlertid fått større oppslutning i andre land, blant annet i Danmark. Juridisk teori om idrettens regelverk fra andre land trekkes derfor inn der dette er relevant.

Juridisk teori om foreningsrett og aksjeselskapsrett trekkes også inn der dette er relevant. Det samme gjelder for juridisk teori om strafferett, voldgift, prosessrett og alminnelig rettskilde- og metodelære.

1.3.5 Annen litteratur

Dagens regelverk ble vedtatt for å ivareta ulike hensyn, hvor det gjerne er flere motstridende hensyn. De ulike hensyn som gjør seg gjeldende i forbindelse med vurdering av regelverket, blir omtalt i generell litteratur om idretten og dens verdier og organisering.

---

¹² Pål Kleven og Tomas Kristensen i *Idrett og Juss*, 5. utg., Universitetsforlaget 2022 s. 277-292.

Videre er temaet blitt omtalt i ulike avhandlinger innenfor fagdisipliner som rettsvitenskap, økonomi og idrettsvitenskap.

1.4 Avgrensninger og avklaringer

Slik regelverket er formulert, åpner det for at fotballklubber kan inngå avtaler med ulike samarbeidsselskap uavhengig av deres selskaps- eller eierform. Dette innebærer at det i prinsippet er mulighet for fotballklubber til å inngå samarbeidsavtaler med både aksjeselskap, ansvarlige selskap, stiftelser og så videre. Det mest praktiske er imidlertid at det inngås avtaler med aksjeselskaper. I den videre fremstillingen er det dermed aksjeselskaper som legges til grunn som «samarbeidsselskapet», med mindre annet blir nevnt eksplisitt.

Adgangen til å inngå avtaler med samarbeidsselskaper etter NFF-loven gjelder for alle norske fotballklubber. Ordningen er imidlertid mest utbredt blant fotballklubbene med lag i de øverste divisjonene. Dette er begrunnelsen for at eksempler med norske fotballklubber avgrenses til fotballklubber i disse divisjonene.

1.5 Videre fremstilling

I den videre fremstillingen tas det utgangspunkt i noen grunnleggende kjennetegn ved selskapsretten i punkt 2.1, og ulike kjennetegn og særtrekk ved norsk idrett i punkt 2.2.

Den gjeldende reguleringen av samarbeid mellom fotballklubber og kommersielle aktører blir omtalt som ulike modeller i punkt 3. Under dette punktet skal det ses på hvordan dualmodellen reguleres i Norge i punkt 3.1, herunder konsekvenser ved brudd på regelverket og konsekvenser ved konflikter mellom fotballklubb og samarbeidsselskap. I punkt 3.2 skal det ses på hvordan samarbeid mellom fotballklubb og kommersielle aktører er regulert i Danmark, og i punkt 3.3 hvordan reguleringen er i Tyskland.

Innledningsvis i punkt 1.2 ble saken rundt avgangen til tidligere A-lagstrener i Viking FK nevnt. Denne saken har fått stor oppmerksomhet, og er eneste relevante praksis på området. I punkt 4.1 gis det et sammendrag av sakens bakgrunn og resultat. Siden saken er eneste relevante praksis på området, skal det i punkt 4.2 ses litt nærmere på de vurderinger som ble gjort knyttet til kontroll over sportslig virksomhet, skyldkravet og straffutmålingen.

Avgjørelsen vil kunne få betydning for senere saker på området, og det vil derfor gis noen

egne betraktninger knyttet til ankeutvalgets behandling av spørsmålene og kvaliteten ved premissene. På grunn av de ulike diskusjonene som har oppstått i kjølvannet av saken, blir sakens ettervirkninger fremstilt særskilt i punkt 4.3.

En diskusjon rundt dualmodellen er om reglene er egnet til å ivareta ulike hensyn og behov. Dette skal det ses nærmere på i punkt 5, som også gir uttrykk for egne betraktninger knyttet til om regelverket bør endres sett opp mot de nærmere omtalte hensynene og behovene.

Fremstillingen avrundes med egne betraktninger rundt spørsmålet om regelverket bør endres, samt styrker og svakheter ved den norske, danske og tyske modellen i punkt 6.

2 Kjennetegn

2.1 Grunnleggende selskaps- og foreningsrettslige kjennetegn

Et selskap defineres generelt av Bråthen som «en sammenslutning av to eller flere fysiske eller juridiske personer som eier en aktuell eller potensiell virksomhet».¹³ For aksjeselskap er det imidlertid tilstrekkelig med én eier.

Fotballklubber som er eid av medlemmene, organiseres som ikke-økonomiske foreninger, og faller som regel utenfor den selskapsrettslige lovgivningen. Det er ulovfestet foreningsrett, samt foreningenes egne vedtekter, som regulerer de spørsmål som oppstår i forbindelse med ikke-økonomiske foreninger.

Foreninger kan ha ulike formål, også økonomiske formål. Det som kjennetegner ikke-økonomiske foreninger, er at formålet ikke er å oppnå en økonomisk gevinst eller utbytte.¹⁴ Dette skiller ikke-økonomiske foreninger fra aksjeselskaper, som i de fleste tilfeller har et økonomisk formål.

Et av de viktigste kjennetegnene for aksjeselskaper er at de ulike deltakerne har begrenset ansvar.¹⁵ En konsekvens er at de ulike eierne ikke hefter personlig for eventuelle krav som kreditorer har til aksjeselskapet ved en konkurs. Regelverket gjør det dermed enklere å kunne etablere virksomheter som har en viss risiko knyttet til seg, uten trussel om personlig konkurs. Noe liknende ser en ved foreninger hvor det er foreningen som har gjeldsansvar, ikke de enkelte medlemmene.¹⁶ Medlemmene i en forening kan imidlertid bli personlig ansvarlig i de tilfellene hvor de har pådratt seg særskilte forpliktelser.¹⁷

Foreninger består av fysiske medlemmer, mens aksjeselskaper eies av aksjonærer som kan ha ulike andeler aksjer i selskapet. Dette kan få konsekvenser for eierinnflytelsen i forbindelse med avstemninger. For foreningers del er det øverste organet en generalforsamling, gjerne

---

¹³ Tore Bråthen, *Selskapsrett*, 7. utg., Fagbokforlaget / Focus Forlag 2022 s. 30.

¹⁴ Sondringen mellom økonomiske og ikke-økonomiske foreninger er omtalt av Woxholth (2020) s. 67-77.

¹⁵ Se Rt. 2010 s. 306 avsnitt 69, hvor Høyesterett omtaler det begrensede ansvar som et «grunnleggende aksjerettslig prinsipp».

¹⁶ Woxholth (2020) s. 421.

¹⁷ Woxholth (2020) s. 421 i fotnote 809.

omtalt som årsmøtet, hvor utgangspunktet er at alle medlemmer har stemmerett med mindre annet er vedtektsfestet i foreningen.¹⁸ Dette innebærer at alle medlemmer i utgangspunktet har lik eierinnflytelse i en forening. For aksjeselskapers del er generalforsamlingen det øverste organet i henhold til aksjeloven § 5-1 (1), hvor utgangspunktet er at én aksje gir én stemme, jf. aksjeloven § 5-3 (1). Dette innebærer at dersom en aksjonær eier majoriteten av aksjene, vil denne også ha majoriteten av stemmene i generalforsamlingen og dermed størst eierinnflytelse.

Ved aksjeselskaper stilles det krav om at selskapet må ha et styre etter aksjeloven § 6-1 (1), og en adgang til å ansette daglig leder etter aksjeloven § 6-2 (1). Styret har blant annet ansvar for forvaltningen av selskapet, jf. aksjeloven § 6-12 (1). Daglig leder har ansvaret for den daglige ledelsen, jf. aksjeloven § 6-14 (1).

For foreninger gjelder det ikke et krav om styre, men det mest praktiske er at det velges et styre som blant annet har ansvar for den alminnelige forvaltningen av foreningen.¹⁹ I utkast til lov om foreninger anbefales det at dette skal fortsette å være frivillig.²⁰ På samme måte er det ikke krav om en ansatt daglig leder, men for enkelte foreninger kan omfanget av virksomheten være av en slik karakter at en ansatt daglig ledelse er mest praktisk.²¹

2.2 Idrettens organisering og kjennetegn

Norske fotballklubber er idrettslag organisert under Norges Fotballforbund, samt er medlemmer av Norges Idrettsforbund, jf. NFF-loven § 8-1 og NIFs lov § 10-1, jf. § 1-1 (3). Idrettslag er å anse som ikke-økonomiske foreninger, og kjennetegnes ved at de er selveiendende og frittstående, jf. NFF-loven § 8-4 (1). Et annet kjennetegn er at de kun kan bestå av personlige medlemmer.

Idrettslag kjennetegnes videre ved at de ulike medlemmene ikke har noe personlig ansvar for idrettslagets forpliktelser.²² Dette innebærer at kreditorer ikke kan få dekning hos de personlige medlemmene, men kun i det enkelte idrettslags midler. Begrensningen kan

---

¹⁸ Generalforsamling som øverste organ er omtalt av Woxholth (2020) s. 264. Fordelingen av stemmer er omtalt av Woxholth (2020) s. 272.

¹⁹ Woxholth (2020) s. 340-341.

²⁰ Ei utgreiing med utkast til lov om foreningar punkt 12.2.3.

²¹ Woxholth (2020) s. 371.

²² Gudmund Knudsen i *Idrett og Juss*, 5. utg., Universitetsforlaget 2022, s. 55.

sammenliknes med prinsippet om begrenset ansvar i aksjeselskaper som nevnt i punkt 2.1, og er i tråd med foreningers alminnelige gjeldsansvar.

På lik linje med foreninger generelt er årsmøtet det øverste organet i fotballklubbene. Det er medlemmene som har stemmerett på årsmøtet, og på den måten kan utøve en viss innflytelse på hvordan fotballklubben skal styres det neste året. Som nevnt i punkt 2.1 er det i alminnelighet ikke pålagt at foreninger har et styre. For idrettslag fremgår det imidlertid av NIFs lovnorm for idrettslag § 11 at det skal velges et styre, med videre bestemmelser om styrets ansvar.

Et kjennetegn ved den idrettslige organiseringen er graden av frivillighet, noe som blant annet kommer til uttrykk i Norges Idrettsforbunds formålsparagraf, jf. NIFs lov § 1-2 (3) første punktum. Tankegangen er at frivilligheten skal bidra til å skape et fellesskap og en følelse av likeverd blant de som er tilknyttet idrettslaget.²³

Idretten kjennetegnes videre ved at den har visse grunnverdier, som fremgår av Norges Idrettsforbunds formålsparagraf. Sammen med «demokrati, lojalitet og likeverd» er frivilligheten en organisatorisk verdi, jf. NIFs lov § 1-2 (3) første punktum. I bestemmelsens annet punktum fremgår det som Loland omtaler som aktivitetsverdier.²⁴ Idrettens aktivitetsverdier er «idrettsglede, fellesskap, helse og ærlighet», jf. NIFs lov § 1-2 (3) annet punktum.

Avtaler mellom fotballklubber og samarbeidsselskaper kan få konsekvenser for frivillighetsgraden, demokratiet og fellesskapsfølelsen. Full avtalefrihet kunne for eksempel medføre risiko for at selskapene styrte fotballklubbene på bekostning av deres demokratiske prosesser. Det kan også tenkes at det blir større avstand mellom ledelsen og de frivillige ved inngåelse av samarbeidsavtaler, som kan påvirke frivillighetsgraden og fellesskapsfølelsen. Idrettens grunnverdier er dermed viktige hensyn bak reguleringen av dualmodellen.

---

²³ Den frivillige sektoren er omtalt av Sigmund Loland, *Idrett og samfunn VGS Idrettsfag*, 7. utg., Gyldendal 2022, s. 70-72.

²⁴ Loland (2022) s. 278.

3 Ulike modeller

3.1 Den norske modellen

3.1.1 Adgangen til å inngå avtaler med samarbeidsselskaper

FIFA har gjennom FIFA Statutes lagt opp til en ordning hvor det ikke legges begrensninger på hvor stor del av fotballklubbens virksomhet som overføres til et samarbeidsselskap.²⁵

Dersom et lands forbund vil legge strengere begrensninger enn det som følger av det internasjonale regelverket, må dette vedtas særskilt. Dette er blant annet gjort i Norge.

I tillegg til de reguleringer som fremgår direkte av NIFs lov kapittel 13 og NFF-loven kapittel 14, kan forbundsstyret fastsette nærmere bestemmelser «for å ivareta klubbens uavhengighet», jf. NFF-loven § 8-4 (4) første punktum. Forbundsstyrets bestemmelser, som omtalt i punkt 1.3.1, ble vedtatt av Norges Fotballforbunds forbundsstyre i medhold av NFF-loven § 8-4 (4) første punktum, jf. § 8-2 og NIFs lov § 13-3.

Utgangspunktet er at norske fotballklubber er «selveiende og frittstående med utelukkende personlige medlemmer», jf. NFF-loven § 8-4 (1) og NIFs lov § 10-1 (2) bokstav b. Med «selveiende» menes at ingen fysisk eller juridisk person kan eie klubben, noe som viser at fotballklubber har visse fellestrekk med stiftelser.²⁶ Med «frittstående» menes at avgjørelser knyttet til forhold i fotballklubben, fattes av fotballklubbens medlemmer gjennom fotballklubbens organer.²⁷ Fotballklubbens selvstendighet og uavhengighet er også regulert av NFF-loven § 8-4 (2). Dette innebærer at fotballklubbene har frihet til å treffe de avgjørelser de måtte ønske i spørsmål knyttet til fotballklubbens medlemskap i Norges Fotballforbund, uavhengig av hvilke ønsker utenforstående har.

Norske fotballklubber har imidlertid adgang til å inngå avtaler med samarbeidsselskaper, hvor fotballklubben kan la samarbeidsselskapet «forvalte deler av idrettslagets virksomhet», jf. NFF-loven § 14-4 (1), sml. NIFs lov § 13-4 (1). Det følger imidlertid av NFF-loven § 14-4 (1) at denne adgangen er underlagt de begrensninger som følger av «denne bestemmelsen og de

---

²⁵ FIFA Statutes art. 20 (2) stiller kun krav til klubbens uavhengighet, men gir ikke begrensninger på organiseringen.

²⁶ Sml. stiftelsesloven § 3 om rådighet over formuesverdien.

²⁷ Kleven og Kristensen (2022) s. 281, samt Knudsen (2022) s. 56.

øvrige bestemmelsene i kapittel 14». Det er gjerne ulike typer kommersiell virksomhet som overlates til samarbeidsselskapet, og i forbundsstyrets bestemmelser punkt 7 annet avsnitt fremgår det hva som menes med «kommersiell virksomhet». Det presiseres i punkt 7 tredje avsnitt at inntekter knyttet til det frivillige, medlemskontingenter og tilskudd knyttet til barne- og ungdomsfotballen, skal beholdes av fotballklubben. Dette er i tråd med de øvrige reglene fastsatt av Norges Idrettsforbund og Norges Fotballforbund.

Det stilles videre krav om at det i samarbeidsavtalen skal inntas bestemmelse om at idrettens regelverk har forrang ved motstrid med avtalens innhold, jf. NFF-loven § 14-3 (4).

3.1.2 Fotballklubbene som selveiende og frittstående idrettslag etter inngåelse av avtaler med samarbeidsselskap

En begrensning i adgangen til å inngå avtaler med samarbeidsselskaper er at fotballklubbene skal «oppretholde sin posisjon som et selveiende og frittstående idrettslag», jf. NFF-loven § 14-4 (2) første strekpunkt. At fotballklubbene må bevare sin posisjon som selveiende og frittstående, fremgår også av NFF-loven § 14-2 (1). Her bestemmes det at «NIF og tilsluttede organisasjonsledd» må ivareta «sin frie stilling» i forbindelse med inngåelse av avtaler med samarbeidsselskaper. Nærmere bestemmelser knyttet til avtalepartene og forholdet til idrettens regelverk, herunder posisjonen som selveiende og frittstående, fremgår av forbundsstyrets bestemmelser punkt 4.

De ulike reguleringene av fotballklubbenes selvstendige og uavhengige posisjon er et vilkår for samarbeid mellom fotballklubb og samarbeidsselskap. Dette fremgår av Idrettstingets begrunnelse for NIFs lov § 13-2 ved lovendring på Idrettstinget i 2011. Hensynet bak NIFs lov § 13-2 er å regulere forholdet mellom kommersielle aktører og idrettslagene, slik at idrettslaget beholder sin «frie stilling».²⁸ Hensynet vil også gjelde for NFF-loven § 14-2, siden NIFs lov kapittel 13 og NFF-loven kapittel 14 er identiske, som nevnt i punkt 1.3.1. Bestemmelsene i NFF-loven og forbundsstyrets bestemmelser gir derfor visse begrensninger for i hvilken grad samarbeidsselskapet kan ha bestemmende myndighet.

Ved vurderingen av hva som menes med idrettens «frie stilling», er det lite veiledning å hente gjennom ordlyden i NFF-loven § 14-2 (1), jf. NIFs lov § 13-2 (1). Det fremgår av bestemmelsen at fotballklubbene må «ta vare på sin frie stilling, herunder opprettholde sin

---

²⁸ Endringer i NIFs lov, Idrettstinget 2011, s. 99.

posisjon som et selveiende og frittstående rettssubjekt», jf. NFF-loven § 14-2 (1) og NIFs lov § 13-2 (1). Ordlyden gir da indikasjoner på at «idrettens frie stilling» omfatter noe mer enn utgangspunktet om at fotballklubber er selveiende og frittstående. NFF-loven § 14-2 (1) må derfor både ses i sammenheng med forståelsen av «selveiende» og «frittstående», samt den nærmere reguleringen i forbundsstyrets bestemmelser punkt 5 om at fotballklubbene skal være frie og uavhengige. Dette innebærer blant annet at fotballklubbene skal treffe avgjørelser uavhengig av samarbeidsselskapets ønsker, både formelt og i praksis.

Det er fotballklubbene selv som er ansvarlige for å sørge for at samarbeidsselskapet ikke får mulighet til å påvirke de rettighetene og pliktene som følger av medlemskap i Norges Fotballforbund, jf. forbundsstyrets bestemmelser punkt 5 annet avsnitt. En mulig konsekvens av dette kan være at fotballklubbene i liten grad vil bli hørt med argumenter om at samarbeidsselskapet har overkjørt fotballklubbenes avgjørelser knyttet til rettigheter og plikter, da selskapet ikke skulle hatt påvirkningsmulighet i disse tilfellene. Det er imidlertid ingen relevant praksis som kan bekrefte eller avkrefte dette.

Reguleringen av fotballklubbenes uavhengighet er ikke til hinder for at styret i fotballklubben kan gi fullmakt til en utenforstående i konkrete saker eller saksområder, jf. forbundsstyrets bestemmelser punkt 5 fjerde avsnitt. Det fremgår imidlertid samme sted at slike fullmakter ikke kan stride mot det øvrige regelverket. Ut fra ordlyden er det dermed ikke adgang til å gi fullmakter i for eksempel saker tilknyttet sportslig virksomhet, jf. NFF-loven § 14-4 (2) annet strekpunkt om overføring av sportslig virksomhet.

Et spørsmål er om det kan gis fullmakt til å foreta forhandlinger om den sportslige virksomheten, så lenge selve beslutningsmyndigheten tilligger fotballklubben. Det fremgår av doms- og sanksjonsutvalgets premisser i NFFD-2020-8D, at Viking FK i sitt tilsvarende viste til vedtak om at Viking FK kunne gi fullmakt til «eks. en styreleder eller direktør i AS» om å gjennomføre ansettelse eller oppsigelse på fotballklubbens vegne.²⁹ Doms- og sanksjonsutvalget kom imidlertid frem til at slike fullmakter fort ville komme i konflikt med forbudet mot overføring av beslutningsmyndighet over sportslig virksomhet. Synspunktet fikk støtte av ankeutvalget i NFFA-2021-4, som også presiserte at en fullmakt til å ha samtaler

---

²⁹ NFFD-2020-8D punkt 2 fjerde avsnitt.

med treneren ikke ga fullmakt til å inngå sluttavtaler med treneren. Dette innebærer at selve sluttavtalen måtte vært godkjent av fotballklubbens styre.³⁰

3.1.3 Idrettens grunnverdier etter inngåelse av avtaler med samarbeidsselskap

Avtalene må utformes i samsvar med «idrettens regelverk og etiske grunnverdier», jf. NFF-loven § 14-3 (1). Med «idrettens regelverk» siktes det til det samlede regelverket for norsk idrett fastsatt både gjennom NIFs lov og NFF-loven. Det fremgår ikke eksplisitt av NFF-loven § 14-3 (1) hva som menes med «etiske grunnverdier». Sammenhengen tilsier imidlertid at det menes de grunnverdiene som fremgår av NIFs lov § 1-2 (3) og NFF-loven § 1-1 (1) og (2). En naturlig ordlydsforståelse av bestemmelsen er at også andre deler av NIFs lov og NFF-loven kan legge begrensninger for avtalens innhold, herunder at avtalen ikke kan medføre at verdiene i NIFs formålsparagraf blir vesentlig tilsidesatt.

Det er ikke kun avtalene i seg selv som må være i samsvar med idrettens øvrige regelverk og grunnverdier. Også samarbeidet mellom fotballklubben og selskapet må forholde seg til regelverket og grunnverdiene, jf. NFF-loven § 14-3 (1). Dette innebærer at det ikke er tilstrekkelig om avtalen formelt ivaretar idrettens «frie stilling» eller grunnverdier som demokrati og likeverd, dersom samarbeidet i praksis innebærer at regelverket og grunnverdiene blir tilsidesatt.

Kravet om at idrettens øvrige regelverk og etiske grunnverdier skal ivaretas, må ses i sammenheng med formålsparagrafen i NFF-loven § 14-1 og NIFs lov § 13-1.

Formålsparagrafen kom inn etter endring på Idrettstinget 2011, og ble av Norges Idrettsforbund begrunnet med et ønske om «å synliggjøre hovedhensynene bak bestemmelsene i kapitlet», samt at formålsparagrafen har en rolle ved tolkningen av de øvrige bestemmelsene.³¹ Den rettslige plasseringen av idrettens «ideelle verdigrunnlag» og «etiske grunnverdier», innebærer at NFF-loven § 14-3 (1) er en viktig bestemmelse for å ivareta de ulike grunnleggende hensynene bak reguleringen av dualmodellen.

En av grunnverdiene er demokrati, som innebærer at medlemsdemokratiet i de ulike fotballklubbene skal ivaretas i henhold til de føringer som gis i blant annet NFF-loven § 14-3

---

³⁰ Sml. Rt. 2000 s. 610 på s. 616 hvor det var gitt forhandlingsfullmakt, men med «forbehold om godkjenning av det kompetente organ i banken».

³¹ Endringer i NIFs lov, Idrettstinget 2011, s. 98.

(1) sammenholdt med NFF-loven § 14-1 (1). Medlemsdemokratiet blir ivaretatt ved selve avtaleinngåelsen ettersom samarbeidsavtalen må være forhåndsgodkjent av fotballklubbens årsmøte, jf. NFF-loven § 14-4 (3). Når det gjelder det nærmere samarbeidet etter avtaleinngåelsen, er det lite regulering som direkte ivaretar medlemsdemokratiet. Medlemsdemokratiet kan imidlertid anses noe ivaretatt gjennom bestemmelser om hvilke beslutninger som må fattes av fotballklubbens valgte styre, se for eksempel forbundsstyrets bestemmelser punkt 5 åttende avsnitt.

En del av diskusjonen knyttet til fotballklubbers samarbeid med kommersielle aktører er relatert til selskapenes opprinnelse eller verdier. Verken NFF-loven eller NIFs lov inneholder noen direkte regulering av selskapets forretningssted eller vedtekter. Det fremgår imidlertid av forbundsstyrets bestemmelser punkt 4 siste avsnitt at «selskapet må ha forretningssted i Norge», samt at selskapets vedtekter ikke kan være i strid med fotballklubbens vedtekter eller idrettens øvrige nasjonale og internasjonale regelverk. Forbundsstyrets bestemmelser punkt 4 siste avsnitt tydeliggjør dermed kravet om å ivareta idrettens regelverk og verdier. Dessuten innebærer bestemmelsen at fotballklubber ikke kan inngå samarbeid med utenlandske selskaper. Bestemmelsen er dermed til hinder for at norske fotballklubber kan inngå avtaler med selskaper som gir den eierskapsdiskusjonen vi ser i England, som omtalt i punkt 1.2. Regelverket kan på den måten være med på å ivareta idrettens grunnverdier.

3.1.4 Forbudet mot overføring av beslutningsmyndighet over den sportslige virksomhet

Den begrensningen som har fått mest oppmerksomhet, er at «rettigheter eller beslutningsmyndighet over idrettslagets sportslige virksomhet» ikke kan forvaltes av samarbeidsselskapet, jf. NFF-loven § 14-4 (2) annet strekpunkt og NIFs lov § 13-4 (2) annet strekpunkt. Hovedhensynet for å vedta NIFs lov § 13-4 i 2011 var et ønske om at bestemmelsens vilkår skulle være direkte regulert i NIFs lov, og dermed være en rettslig ramme for særforbundenes bestemmelser.³²

Forbudet mot overføring av beslutningsmyndighet er absolutt i den forstand at fotballklubbene ikke kan overlate forvaltningen av det sportslige verken «direkte eller indirekte». Dette fremgår også av NFF-loven § 14-2 (2) hvor det sies at «bestemmende

---

³² Endring i NIFs lov, Idrettstinget 2011, s. 102.

myndighet over (...) den sportslige aktiviteten» skal beholdes av de ulike organisasjonsleddene. Hvem som har ansvaret for den «overordnede sportslige ledelsen», reguleres også av forbundsstyrets bestemmelser punkt 5 tredje avsnitt i forbindelse med reguleringen av fotballklubbenes frie og uavhengige stilling.

Verken NIFs lov eller NFF-loven sier hva som menes med «sportslig virksomhet». En naturlig ordlydsforståelse tilsier imidlertid at dette for eksempel omfatter avgjørelser knyttet til spiller- og treneravtaler. Tolkningen støttes av forbundsstyrets bestemmelser punkt 8 annet avsnitt bokstav a til d, som definerer hva som skal forstås som «sportslig virksomhet». Dette er blant annet spørsmål om sportslige målsetninger, avgjørelser knyttet til spillere, ansettelse tilknyttet den sportslige virksomheten, og spørsmål knyttet til medlemmers og ansattes rettigheter og plikter. En slik forståelse av «sportslig virksomhet» er også lagt til grunn av ankeutvalget i NFFA-2021-4. Det fremgår videre av Idrettstingets kommentarer at «den sportslige virksomheten kan sies å omfatte alle forhold som relaterer seg til de idrettslige aktiviteter».³³

Et spørsmål som oppstod i forbindelse med Viking-saken, er om det har betydning hvem oppsigelsen kommer fra. I Viking-saken var det uenighet om hvorvidt A-lagstreneren hadde fått sparken eller selv hadde sagt opp sin stilling. Det kan argumenteres for at behandlingen av en oppsigelse fra treneren ikke anses som å utøve «beslutningsmyndighet» over den sportslige virksomheten, fordi det er treneren selv som har tatt en beslutning om å si opp. Det ble imidlertid fremholdt av doms- og sanksjonsutvalget at det ikke var av betydning om treneren ble oppsagt eller valgte å si opp. Begrunnelsen for dette var at ansvaret for personalsaker lå hos fotballklubben.³⁴ Synspunktet fikk støtte av ankeutvalget.³⁵ Det ble også poengtert av ankeutvalget at det var uten betydning at treneren selv ønsket å forholde seg til styreleder i samarbeidsselskapet. I slike tilfeller må fotballklubbene forholde seg til sitt ansvar om å følge regelverket.

De mest praktiske eksemplene hvor det oppstår spørsmål om det har skjedd en overføring av beslutningsmyndighet over den sportslige virksomheten, er nok der det er snakk om en indirekte overføring. Dette er gjerne tilfeller hvor det ikke er gitt noen formell fullmakt eller delegasjon av beslutningsmyndigheten, men hvor for eksempel avslutning av trenerkontrakten

---

³³ Endring i NIFs lov, Idrettstinget 2011, s. 102.

³⁴ NFFD-2020-8D punkt 2 tredje avsnitt.

³⁵ NFFA-2021-4 punkt 6.1 tiende avsnitt.

i realiteten blir behandlet av samarbeidsselskapet. Det avgjørende i slike saker er om fotballklubben har mistet den reelle kontrollen over den sportslige virksomheten, jf. ankeutvalgets vurderinger i NFFA-2021-4. Viking-saken viser at det er aktuelt å se på referater fra de ulike styremøtene, hvilket styre som behandler de konkrete spørsmålene og hvilken forankring saken har i fotballklubben.

3.1.5 Konsekvenser ved brudd på regelverket

Brudd på ulike regler gitt av Norges Fotballforbund kan medføre reaksjoner i henhold til reguleringen i NFF-loven kapittel 11, jf. NIFs sanksjonsregelverk § 1-2. I henhold til NFF-loven § 11-2 (1) bokstav e og f gjelder bestemmelsene i NFF-loven kapittel 11 overfor alle som har forpliktet seg til å følge fotballforbundets regler, samt overfor alle organisasjonsledd i fotballforbundet. De ulike fotballklubbene er å regne som organisasjonsledd i fotballforbundet og kan dermed ilegges reaksjoner etter kapittel 11.

Hva som utgjør straffebelagte handlinger eller unnlatelser, er nærmere regulert i NFF-loven § 11-3 (1) bokstav a. Her fremgår det at brudd på NIFs og NFFs regler og vedtak omfattes av de straffebelagte handlingene og unnlatsene. Dette innebærer at dersom en fotballklubb for eksempel overlater beslutningsmyndighet over den sportslige virksomheten til samarbeidsselskapet, kan handlingen straffes etter de nærmere bestemmelsene i kapittel 11. Hvilken straff som kan ilegges, fremgår av NFF-loven § 11-4.

For at fotballklubber skal kunne ilegges straff, stilles det krav til en forsvarlig saksbehandling, jf. NFF-loven § 11-8 (1) første punktum. Saksbehandlingen skal blant annet sørge for at fotballklubben har «betryggende muligheter for å overprøve avgjørelsen», jf. NFF-loven § 11-8 (1) annet punktum. Kravet til forsvarlig saksbehandling bidrar til at relevante momenter blir vurdert på en måte som gir en viss rettssikkerhet, og kan sammenliknes med objektivitetsplikten som gjelder for alminnelig straffeprosess.³⁶

På lik linje med andre bestemmelser i NFF-loven, kan heller ikke bestemmelsene i NFF-loven kapittel 11 være i strid med Norges Idrettsforbunds øvrige regelverk. Det er presisert at NFF-loven kapittel 11 «gjelder sammen med NIFs lov kapittel 11 og supplerer denne», jf. NFF-loven § 11-8 (3) annet punktum. Dette innebærer blant annet at det oppstilles et krav om

---

³⁶ Objektivitetsplikten er omtalt flere steder av Ørnulf Øyen i hans fremstilling av norsk straffeprosess i *Straffeprosess*, 2. utg., Fagbokforlaget 2020, samt fastsatt i straffeprosessloven § 55 annet ledd og § 226 tredje ledd.

forsett eller uaktsomhet for at det skal kunne ilegges straff etter NFF-loven kapittel 11, jf. NIFs sanksjonsregelverk § 1-5 (1). For at fotballklubben skal kunne ilegges straff, må noen som handler på vegne av fotballklubben oppfylle skyldkravet, jf. NIFs sanksjonsregelverk § 1-5 (2) og NFFs reaksjonsreglement § 2-2 (1). Dette innebærer at fotballklubbene ikke kan straffes dersom det ikke kan påvises at en eller flere enkeltpersoner har utvist skyld, samt at vedkommendes skyld må være relatert til en handling som utføres på vegne av fotballklubben. Det skal dermed mer til for at en fotballklubb skal kunne straffes etter idrettens regelverk, enn etter de alminnelige reglene om foretaksstraff. I alminnelig strafferett kan foretak straffes uavhengig av om enkeltpersoner har utvist skyld, jf. straffeloven § 27 første ledd.

Idrettens eget regelverk inneholder ingen nærmere veiledning knyttet til forsett- og uaktsomhetsvurderingen. Ved vurderingen av om det foreligger forsett eller uaktsomhet, må det derfor ses til forsett- og uaktsomhetsvurderingen i tråd med de alminnelige bestemmelser i straffeloven, jf. straffeloven § 1.³⁷ Siden skyldkravet er forsett eller uaktsomhet, er det tilstrekkelig å påvise at vedkommende kan bebreides for å ha handlet «i strid med kravet til forsvarlig opptreden», jf. straffeloven § 23 første ledd. I Viking-saken ble det vurdert av ankeutvalget at styret i Viking FK handlet uaktsomt ved å overlate håndteringen av trenerens avgang til Viking Fotball AS, uten at dette var tilstrekkelig «forankret, forhandlet frem og godkjent av klubbens leder og styre».³⁸

Ettersom det er lite praksis som omhandler brudd på reglene om avtaler med samarbeidsselskaper, er det begrenset med veiledning knyttet til konsekvenser ved brudd på NFF-loven kapittel 14. Viking-saken tilsier imidlertid at det er mest nærliggende at det reageres med bot. Ankeutvalget uttalte her blant annet at irettesettelse ikke anses tilstrekkelig som reaksjon ved brudd på «bestemmelsene om idrettens frie stilling», jf. NFFA-2021-4. Ankeutvalget viste til at brudd på reglene om kontroll over den sportslige virksomheten utgjør brudd på et kjerneprinsipp, som er «egnet til å svekke tilliten til idrettens regelverk».³⁹ Ankeutvalget viste videre til at allmenn- og individualpreventive hensyn tilsa en streng reaksjon. Ved den nærmere fastleggelsen av straffenivået, vil det også være av betydning om fotballklubben er en profesjonell fotballklubb. Dette ble tillagt skjerpene vekt av ankeutvalget i NFFA-2021-4.

---

³⁷ Virkeområdet for de alminnelige bestemmelsene er også omtalt i Linda Gröning, Erling Johannes Husabø og Jørn Jacobsen, *Frihet, forbrytelse og straff*, 2. utg., Fagbokforlaget 2019, s. 13.

³⁸ NFFA-2021-4 punkt 6.1 trettende avsnitt.

³⁹ NFFA-2021-4 punkt 6.1 første avsnitt.

3.1.6 Konsekvenser ved uenighet mellom fotballklubb og selskap

Et annet spørsmål er hvordan eventuell uenighet mellom fotballklubb og samarbeidsselskap skal løses. Som ved brudd på NFF-loven kapittel 14 er det heller ikke i disse tilfellene relevant praksis. Den tidligere nevnte Viking-saken gir ingen veiledning her.

NFF-loven kapittel 14 inneholder ingen direkte bestemmelser som regulerer forholdet ved slik uenighet. Ved uenigheter mellom fotballklubb og samarbeidsselskap er det imidlertid gitt bestemmelser i NFF-loven kapittel 13, sammenholdt med forbundsstyrets bestemmelser punkt 13. Den overordnede tankegangen er at tvister «så langt det er mulig» skal løses internt i organisasjonen, jf. NIFs lov § 1-4. Dette innebærer imidlertid ikke at idrettslige tvister ikke skal kunne domstolprøves.⁴⁰ Hvorvidt tvister er best egnet med å bli løst internt må blant annet vurderes opp mot behovet for domstolsprøving.⁴¹

Voldgiftsordningen kan benyttes i alle tilfeller hvor dette er avtalt mellom partene, forutsatt at tvisten er knyttet til organisert fotball, jf. NFF-loven § 13-1 (5) annet punktum. Med tanke på tvister knyttet til samarbeidsavtaler etter NFF-loven kapittel 14, følger det av forbundsstyrets bestemmelser punkt 13 at avtalen skal inneholde bestemmelser om voldgift. Dette innebærer at voldgiftsordningen etter NFF-loven kapittel 13 gjelder for alle avtaler mellom fotballklubber og samarbeidsselskaper. Voldgift er en ordning som kan avtales mellom partene, og er et alternativ til ordinær domstolsbehandling.⁴² Dette innebærer at dommene som blir avsagt i voldgiftsordningen, i utgangspunktet har samme rettsvirkning som en dom avsagt i de alminnelige domstolene.⁴³

Generelt oppstiller voldgiftsloven visse krav til voldgiftsavtalen, jf. voldgiftsloven kapittel 3. Voldgiftsavtalen vil som regel være skriftlig, men voldgiftsloven oppstiller kun uttrykkelig krav om skriftlighet ved voldgiftsavtaler i forbrukerforhold, jf. voldgiftsloven §§ 10 og 11 annet ledd. Spørsmål om skriftlighet blir imidlertid ikke satt på spissen ved fotballens voldgiftsordning, siden det stilles krav til at samarbeidsavtalen skal inneholde bestemmelser om voldgift, jf. forbundsstyrets bestemmelser punkt 13. Samarbeidsavtalen er skriftlig, og dermed er også voldgiftsavtalen skriftlig.

---

⁴⁰ Trond Solvang i *Idrett og Juss*, 5. utg., Universitetsforlaget 2022, s. 232.

⁴¹ I Rt. 1995 s. 1111 på s. 1112 (HRKj.) ble det vurdert at endringer i spilleregler bør løses internt, «hvor det ut fra et rettssikkerhetsperspektiv er lite behov for domstolsprøving».

⁴² Hva som er gjenstand for voldgift etter allmenn voldgiftsrett følger av voldgiftsloven § 9.

⁴³ Borgar Høgetveit Berg og Ola Ø. Nisja, *Voldgift i et nøtteskall*, Gyldendal 2018, s. 11.

Samarbeidsavtalene med bestemmelse om voldgift regnes som en forhåndsavtale om voldgift. For slike forhåndsavtaler kan det kun avtales voldgift for tvister «i et bestemt rettsforhold», jf. voldgiftsloven § 10 første ledd. Kravet innebærer at det ikke kan avtales at enhver tvist mellom to parter skal behandles ved voldgift.⁴⁴ For samarbeidsavtalen mellom fotballklubber og samarbeidsselskaper er det fastsatt at voldgift skal benyttes ved «tvister som utspringer av» samarbeidsavtalen, jf. forbundsstyrets bestemmelser punkt 13. Fotballens eget regelverk har derfor begrenset voldgiftsordningen til ett rettsområde. Norges Fotballforbund har i tillegg utarbeidet en standard samarbeidsavtale, hvor avtalen om voldgift er inntatt i punkt 8.⁴⁵

Hvem som kan reise en sak for fotballens voldgiftsordning, fremgår av NFF-loven § 13-2, hvor krav kan fremmes av enhver som kan vise til et reelt behov. Ved uenigheter mellom fotballklubb og samarbeidsselskap, vil det være de ulike partene selv som naturlig fremsetter krav om voldgift. Disse har klart et reelt behov for å få saken avklart.

En voldgiftsdom avsagt etter reglene i NFF-loven kapittel 13 er endelig, og kan dermed ikke prøves på ny sammenliknet med anke over en avgjørelse i tingretten, jf. NFF-loven § 13-13 sml. voldgiftsloven §§ 45 og 46.⁴⁶ En konsekvens er at søksmål knyttet til samarbeidsavtalen vil bli avvist av de alminnelige domstolene, jf. voldgiftsloven § 7 første ledd første punktum. Dette innebærer at en part ikke har mulighet til å få overprøvd en voldgiftsdom, og voldgiftsordningen har heller ingen ankemulighet.⁴⁷

Det er imidlertid gitt et snevert unntak fra dette i voldgiftsloven § 7 annet ledd sammenholdt med § 43. Slik voldgiftsloven § 43 er formulert, kan domstolene sette en voldgiftsdom til side dersom dette er påberopt av en part, jf. voldgiftsloven § 43 første ledd. Domstolene har likevel en plikt til å sette en voldgiftsdom til side av eget tiltak dersom ugyldighetsgrunnen er omfattet av voldgiftsloven § 43 annet ledd. Søksmål er imidlertid en forutsetning uavhengig av ugyldighetsgrunn.⁴⁸ Prøvingsadgangen er videre begrenset til ugyldighetsgrunnene som nevnes i voldgiftsloven § 43 første og annet ledd, hvor særlig annet ledd bokstav b «skal ha et meget snevert anvendelsesområde».⁴⁹

---

⁴⁴ Geir Woxholth, *Voldgift*, Gyldendal 2013, s. 263.

⁴⁵ «NFFs standard samarbeidsavtale mellom klubb og selskap», hvor det i punkt 8 fremgår at voldgiftsordningen gjelder ved «tvist om fortolkningen og praktiseringen av denne avtalen som ikke løses i minnelighet».

⁴⁶ Inge Lorange Backer, *Norsk sivilprosess*, 2. utg., Universitetsforlaget 2020, s. 153

⁴⁷ Backer (2020) s. 153.

⁴⁸ NOU 2001: 33, s. 114.

⁴⁹ LB-2013-92047.

Voldgiftsordningen er sett på som tidsbesparende sammenliknet med saksgang for ordinære domstoler.⁵⁰ Dette kan være et argument for å benytte voldgift. På den annen side innebærer voldgiftsordningen ofte høye kostnader for partene, siden det da er partene som må dekke voldgiftsrettens omkostninger, jf. voldgiftsloven § 39. For fotballens voldgiftsordning er dette omtalt som dekning av voldgiftsdommeres godtgjørelser, og regulert av NFF-loven § 13-12 (6). Omkostningsnivået vil imidlertid variere med sakens karakter.⁵¹ Det kan derfor tenkes situasjoner hvor de totale kostnadene ved voldgiftsbehandling likevel blir lavere enn domstolsbehandling, særlig der domstolsbehandlingen pågår over flere instanser. Siden praksis fra fotballens voldgiftsordning er lite tilgjengelig, er det vanskelig å vurdere kostnadsnivået ved saker om voldgift etter NFF-loven kapittel 13 og forbundsstyrets bestemmelser punkt 13.

Voldgiftsordningen er tiltenkt situasjoner hvor uenigheten er relatert til selve avtalen og forståelsen av denne. Det kan imidlertid også tenkes andre typer uenigheter mellom fotballklubb og samarbeidsselskap. Et eksempel på uenighet her kan være ulike prioriteringer knyttet til økonomisk styring. Slik regelverket knyttet til dualmodellen er utformet, gir det ikke en løsning på slike uenigheter.⁵²

3.2 Den danske modellen

I motsetning til Norge er Danmark blant de landene i Europa som ikke har vedtatt særlige restriksjoner utover FIFA Statutes. Som nevnt i punkt 1.3.1 er DBU's Love det overordnede regelverket for dansk fotball. I henhold til DBU's Love § 17.4 nr. 2 åpnes det for at en fotballklubb kan stille «sin tilladelse til at drive kontraktfotball til rådighed for tredjemand», som da regnes som medlemmer av Danmarks Boldspill Union etter DBU's Love § 5.2.3. Det kreves da at vedkommende tredjemann, samt spillere, ledere og trenere, følger de samme lover og regler som gjelder for andre medlemmer av DBU.

---

⁵⁰ Woxholth (2013) s. 46-48.

⁵¹ Woxholth (2013) s. 52.

⁵² Som også er hevdet av Kleven og Kristensen (2022) s. 286.

Bestemmelsene i DBU's Love innebærer at danske fotballklubber kan overføre hele sin virksomhet til selskaper eid av investorer gjennom lisensavtaler. Ordningen er imidlertid kun tillatt i de tre øverste divisjonene, og er svært utbredt i de to øverste divisjonene.⁵³

FC København er et eksempel på slik virksomhetsoverføring etter den danske modellen. FC København drives av F.C. København & Stadion som er et forretningssegment i det børsnoterte selskapet PARKEN Sport & Entertainment A/S.⁵⁴ I henhold til vedtektene for PARKEN Sport & Entertainment A/S § 2 er formålet å drive «professionel idræt». Den typiske eierstrukturen for danske børsnoterte sportsklubber er at majoriteten av aksjene eies av noen få personer eller selskaper, mens minoriteten av aksjene er spredt blant mange investorer.⁵⁵

3.3 Den tyske modellen

I likhet med Norge har Tyskland vedtatt et strengere regelverk enn FIFA, men Tyskland har begrenset investorenes innflytelse gjennom den såkalte 50+1-regelen som en del av de særskilte reglene for DFL Fußball Liga.⁵⁶ Modellen innebærer at fotballvirksomheten kan overføres til selskaper, men at fotballklubbene må eie flertallet av aksjene i selskapet.

For at et selskap skal kunne få lisens og medlemskap i DFL Fußball Liga, må en lisenskvalifisert klubb eie majoritetsandelen i selskapet, jf. Satzung § 16c nr. 3. Det kreves videre at klubben («Mutterverein») må være juridisk uavhengig, jf. Satzung § 16c nr. 2. At den tyske modellen har fått navnet 50+1-regelen kommer av at det i Satzung § 16c nr. 3 fremgår at klubben har majoritetsandelen dersom den har 50 % av de stemmeberettigede aksjene pluss minst én stemmeberettiget tilleggsandel.

Denne modellen har imidlertid vært møtt med ulike reaksjoner, blant annet knyttet til spørsmålet om 50+1-regelen innebærer en konkurransebegrensning for tyske fotballklubber. Som nevnt av Kleven og Kristensen hevder enkelte at det tyske regelverket også er i strid med EUs konkurranseregulering.⁵⁷ Argumentasjonen om at det tyske regelverket er konkurransebegrensende taler for at kapitalselskapet bør kunne eie en større del, slik som for

---

⁵³ Kleven og Kristensen (2022) s. 287.

⁵⁴ Konsernstrukturen til PARKEN Sport & Entertainment A/S er forklart på deres nettsider, «Koncernstruktur».

⁵⁵ Nis Jul Clausen, *Dansk og international sportsret*, 3. utg., Djøf Forlag 2021, s. 540-541.

⁵⁶ Kleven og Kristensen (2022) s. 287.

⁵⁷ Kleven og Kristensen (2022) s. 288.

eksempel i Danmark. Videre står supporterkulturen svært sterkt i Tyskland. Det innebærer at en del av diskusjonen også er knyttet til hvorvidt 50+1-regelen medfører at idrettens ideelle verdier og supporterdemokratiet gradvis blir truet.

En av de tyske fotballklubbene som har fått mye oppmerksomhet i forbindelse med diskusjonen rundt 50+1-regelen, er RB Leipzig. Fotballklubben ble etablert ved at Red Bull kjøpte klubbisensen til SSV Markranstädt i 2009. I en presentasjon av fotballklubben på sin fotballblogg skriver Mina Finstad Berg at uroen blant tyske supportere skjedde allerede på denne tiden ettersom oppkjøpet hadde mest preg av å være «en del av merkevarebyggingen til et konsern».⁵⁸ Videre viser Berg til at en del av misnøyen knyttet til RB Leipzig er at de formelt følger regelverket knyttet til 50+1-regelen, men at det hevdes at regelverket ikke følges i praksis da klubben har få medlemmer med stemmerett som igjen kan knyttes opp mot Red Bull-konsernet.

---

⁵⁸ Berg, Mina Finstad, «Tysklands mest forhatte klubb», *Minas fotballblogg*, 18. august 2020.

4 Viking-saken

4.1 Sakens bakgrunn

Viking FK hadde inngått en samarbeidsavtale etter reglene i NFF-loven kapittel 14 med Viking Fotball AS, hvor den kommersielle virksomheten nå drives av Viking Fotball AS. Da den tidligere A-lagstreneren gikk av etter 2020-sesongen, fikk avgangen stor oppmerksomhet i media. Dette resulterte i at påtalenemnda i Norges Fotballforbund valgte å undersøke saken nærmere. Påtalenemnda vurderte at håndteringen av A-lagstrenerens avgang innebar brudd på forbudet mot overføring av beslutningsmyndighet over sportslig virksomhet, og anmeldte derfor saken til doms- og sanksjonsutvalget.

Doms- og sanksjonsutvalget fant det bevist at det forelå brudd på regelverket knyttet til at sportslig virksomhet ikke kan overføres til samarbeidsselskapet. De vurderte at det i realiteten var Viking Fotball AS, og ikke Viking FK, som håndterte avgangen til A-lagstreneren. Doms- og sanksjonsutvalget ila Viking FK en bot på 20 000 kroner ved dom av 20. april 2021.⁵⁹

Viking FK anket dommen fra doms- og sanksjonsutvalget med påstand om frifinnelse. Saken ble derfor vurdert av Norges Fotballforbunds ankeutvalg. Ankeutvalget vurderte at Viking FK ikke beholdt kontrollen over den sportslige virksomheten ved håndteringen av A-lagstrenerens avgang. Ankeutvalget konkluderte med at det forelå brudd på NFF-loven § 14-4 (2) annet strekpunkt, samt de nærmere reguleringene i forbundsstyrets bestemmelser. Ankeutvalget kom videre frem til at skyldkravet var oppfylt, men mente at sakens karakter tilsa en strengere straff enn doms- og sanksjonsutvalgets vurdering. Ankeutvalget ila Viking FK en bot på 50 000 kroner ved dom av 18. mai 2021.⁶⁰

---

⁵⁹ NFFD-2020-8D.

⁶⁰ NFFA-2021-4.

4.2 Ankeutvalgets behandling av saken

4.2.1 Innledning

De materielle vurderingene ble knyttet til omtalen av de ulike punktene under 3.1. Betrachtingene her relateres til de ulike vurderingene i ankeutvalgets premisser, og hvorvidt premissene styrker Viking-sakens relevans for senere saker.

Ankeutvalgets vurderinger finnes i NFFA-2021-4 punkt 6, og er delt opp i to underpunkter; skyldspørsmålet og straffutmålingen. At ankeutvalget har delt opp sin vurdering som de har gjort kan ses på som en svakhet ettersom de ser ut for å blande sammen vurderingene av den objektive handlingen og den subjektive skylden, som vil bli drøftet videre under. Dette er begrunnelsen for at gjennomgangen her blir delt i tre underpunkter.

4.2.2 Kontroll over sportslig virksomhet

En kan argumentere for at avgjørelser knyttet til trenerkontrakter klart er «sportslig virksomhet» uten nærmere vurderinger, slik som ankeutvalget gjør i denne saken. Ankeutvalgets vurdering av hva som anses som «sportslig virksomhet» ville imidlertid kunne blitt styrket dersom de i tillegg hadde vist til forbundsstyrets bestemmelser punkt 8. I bestemmelsen fremgår det at ansettelse av personer som skal jobbe i og med det sportslige, samt overganger for spillere, faller inn under «sportslig virksomhet». Dette gjelder spesielt med tanke på klarhetskravets og legalitetsprinsippets sentrale betydning på strafferettens område, som Viking FK hevdet at ikke var oppfylt, jf. NFFA-2021-4 punkt 5 første avsnitt.⁶¹ Resultatet er det samme som en ville kommet frem til ved å se hen til forbundsstyrets bestemmelser, men en nærmere forankring ville medført at det kom tydeligere frem at klarhetskravet og legalitetsprinsippet var ivaretatt. Dette kunne igjen hevet dommens kvalitet.

Ved vurderingen av om beslutningsmyndigheten var overført til selskapet, ble det vist til ulike styrevedtak. Det er en styrke ved premissene at henvisningene var med presist saksnummer for den ene styresaken. Da er det mulig å gå tilbake til styresaken, og ankeutvalgets vurderinger blir dermed transparente rundt dette spørsmålet. Det kan imidlertid stilles

---

⁶¹ Klarhetskravet er blant annet omtalt av Alf Petter Høgberg, *Strafferett*, 5. utg., Cappelen Damm 2017, s. 118, og som et krav til presisjon i Gröning, Husabø og Jacobsen (2019) s. 66-68. Lovkravet, og dermed legalitetsprinsippet, betydning på strafferettens område er blant annet omtalt av Gröning, Husabø og Jacobsen (2019) s. 58.

spørsmål til om ankeutvalget burde sitert de avgjørende delene av styrereferatet i premissene, slik at det blir lettere tilgjengelig. Dette ville gitt et bedre sammenlikningsgrunnlag for senere saker.⁶²

Ankeutvalgets vurderinger av fullmaktens betydning kan fremstå som unødvendig i denne saken, siden det ikke forelå en fullmakt som aktualiserte spørsmålet, jf. gjengivelsen av Viking FK sin anke. På den annen side kan vurderingene knyttet til fullmakter bidra til større klarhet med tanke på hva fotballklubbene kan delegere til samarbeidsselskaper og andre organer. Ettersom dette er et fagområde med lite praksis og andre rettskilder, ville uttalelsen kunne utvidet rettskildebildet med tanke på fremtidige saker.⁶³

4.2.3 Skyldkravet

Formuleringen i premissene ved vurderingen av om skyldkravet var oppfylt, var tilnærmet identisk med formuleringen fra doms- og sanksjonsutvalget. Ankeutvalget konkluderte kort med at det i det minste forelå uaktsomhet, og konkluderte med at de subjektive straffbarhetsvilkårene var oppfylt. Det bør ses på som en svakhet ved premissene at ankeutvalget begrenser seg til å konkludere med at det foreligger uaktsomhet, uten nærmere å gå tydelig inn på begrunnelsen for konklusjonen annet enn «ved å overlate håndteringen av As avgang til AS-styret og –styreleder uten at beslutningsgrunnlaget var tilstrekkelig forankret, forhandlet frem og godkjent av klubbens leder og styre».⁶⁴

En annen årsak til at premissene kan virke noe mangelfulle, og delvis misvisende, er at ankeutvalget har valgt å behandle både den objektive handlingen og den subjektive skylden under punkt 6.1 «Skyldspørsmålet». Overskriften gir en antydning om at punktet i stor grad vil dreie seg om den subjektive skylden, når realiteten er at største delen av punktet dreier seg om den objektive handlingen og brudd på den objektive gjerningsbeskrivelsen. Selv om en overskrift ikke nødvendigvis utgjør en mangel ved en avgjørelse, kan det gi en antydning om hva instansen kategoriserer vurderingen som. Ettersom skyldprinsippet er av vesentlig betydning ved spørsmål om å ilegge straff, kan en sammenblanding av den objektive

---

⁶² Forventningen om en rasjonell og etterprøvbar begrunnelse, som er utgangspunktet til Synne Sæther Mæhle, er blant annet omtalt av Knut Martin Tande, «Individuelle valg og vurderinger i rettsanvendelsesprosessen», *Jussens Venner* 2011 vol. 46, s. 1-36, på s. 15 punkt 4.3.1.

⁶³ Sml. Høyesteretts praksis som grunnlag for rettsutvikling eller rettskildeprinsipp som omtalt av Nils Nygaard, *Rettsgrunnlag og standpunkt*, 2. utg. 6. opplag, Universitetsforlaget 2021, s. 76-77.

⁶⁴ NFFA-2021-4 punkt 6.1 trettende avsnitt.

vurderingen og den subjektive skylden gi indikasjon på at det objektive kan bidra til en oppfyllelse av skyldspørsmålet.

I alminnelig strafferett er skyldprinsippet, som nevnt i avsnittet over, av vesentlig betydning som kan leses blant annet ut av Grunnloven § 96 annet ledd. Dette innebærer at domspremisser ofte blir sett på som mangelfulle dersom vurderingen av den subjektive skylden begrenses i for stor grad. Slik ankeutvalget har formulert seg her, må det klart sies at vurderingen er begrenset til et minimum da den ikke inneholder en uttrykkelig vurdering av den subjektive skylden sett opp mot hva som anses som uaktsomhet etter blant annet straffeloven § 23, jf. § 1 om anvendelsesområdet for straffelovens første del.

Beslutningen kunne hatt høyere kvalitet, og dermed mer legitimitet og tyngde ved vurderingen av senere saker dersom vurderingen av skyldspørsmålet fikk en større plass i premissene. En mer utfyllende vurdering av skyldspørsmålet i saken, ville også kunne bidratt til at hensynet til forutberegnelighet ble ivaretatt i en større grad.⁶⁵ Vurderingen av når det foreligger uaktsomhet på dette området, kunne bidratt til større forutberegnelighet for fotballklubber og selskaper senere.

4.2.4 Straffutmålingen

Som et utgangspunkt kan en hevde at det ikke er nødvendig med en like utfyllende vurdering knyttet til straffutmålingen som til skyldspørsmålet. For å hindre at straffen blir uforholdsmessig, kreves det imidlertid en viss vurdering rundt straffutmålingen.⁶⁶ Når ankeutvalget viser til allmennpreventive og individualpreventive hensyn, vil beslutningen kunne få styrket sin posisjon om det ble presisert nærmere hvordan disse hensynene tilsa en strengere straff. Dette kan blant annet ses i forbindelse med diskusjonen i allmenn strafferett om straff som prevensjon.⁶⁷

Det er videre inntatt et avsnitt i premissene relatert til at det ikke finnes liknende praksis hos verken Norges Fotballforbund, Norges Idrettsforbund eller andre norske særforbund og

---

⁶⁵ Se nærmere omtale av hensynet til forutberegnelighet i Tande (2011) s. 26 punkt 6.4, og Nygaard (2021) s. 164-165.

⁶⁶ Sml. Nygaard (2021) s. 163-164 om ulike sammenhenger for proporsjonalitet og forholdsmessighet.

⁶⁷ Høgberg (2017) tar opp problemstillingen om allmennprevensjonens og individualprevensjonens virkning på s. 54-58, og om individual- og allmennprevensjon som reelt hensyn ved straffutmålingen på s. 440-442. Prevensjonshensyn i forbindelse med straffutmålingen er også omtalt av Gröning, Husabø og Jacobsen (2019) s. 704-707.

Skandinavia for øvrig. Det er en styrke ved behandling at ankeutvalget ser hen til både fotballpraksis og andre idretter organisert under Norges Idrettsforbund, samt at det er en fordel å se til om det finnes veiledning i praksis fra andre land. Det kan imidlertid rettes innvending mot hvorvidt det ville vært relevant med praksis fra Danmarks fotballforbund sett i lys av redegjørelsen av den danske modellen i punkt 3.2, hvor danske fotballklubber kan overføre sin lisens til børsnoterte selskaper. Det er dermed vanskelig å tenke seg at situasjoner som Viking-saken vil kunne oppstå i Danmark.

4.3 Ettervirkninger av saken

Viking-saken fikk relativt mye omtale i media, og kan sies å utgjøre et nytt bidrag i debatten rundt dualmodellen og hvorvidt den fungerer etter sin hensikt. Så vidt bekjent er det foreløpig ikke kommet inn nye liknende saker, men det er ikke utenkelig at saken kan ha bidratt til en økt bevisstgjøring knyttet til de ulike utfordringene som dualmodellen kan innebære.

I etterkant av denne saken har det oppstått et spørsmål om dualmodellens regelverk faktisk etterlevs i praksis, eller er det i realiteten flere brudd enn hva som er oppdaget? En kan tenke seg situasjoner hvor samarbeidsselskapet i realiteten utøver en avgjørende innflytelse over en rekke av fotballklubbens beslutninger, også de beslutningene som berører den sportslige virksomheten. Det kan for eksempel oppstå situasjoner hvor fotballklubben er helt avhengig av den økonomiske støtten som samarbeidsselskapet gir, og på den måten indirekte lar sine beslutninger preges av samarbeidsselskapets ønsker på bekostning av hva fotballklubben selv ser for seg i ulike saker.

Et annet spørsmål er om saken kan gi indikasjoner på at det eksisterer ulike behov som dagens regelverk ikke tar hensyn til. Som nevnt i eksempelet over har gjerne fotballklubben et behov for økonomisk støtte, mens samarbeidsselskapet da har et ønske om innflytelse til gjengjeld. Det kan argumenteres for at dette er en årsak til at Viking FK og Viking Fotball AS har den styringsmodellen de har, hvor også Viking Fotball AS må godkjenne en overgang, men da den økonomiske pakken. Selv om Viking-saken i stor grad dreide seg om at den tidligere treneren selv ønsket kontakt med styreleder i Viking Fotball AS, og ikke nødvendigvis et press fra samarbeidsselskapet om overføring av myndighet, er dette likevel spørsmål som har fått ny aktualitet etter Viking-saken.

5 Regelverkets egnethet til å ivareta ulike hensyn og behov

5.1 Formålet med bestemmelsene

5.1.1 Generelt om formålsparagrafene

I henhold til NFF-loven § 14-1 og NIFs lov § 13-1 er et av formålene med de ulike bestemmelsene i henholdsvis kapittel 14 og kapittel 13 «å regulere vilkårene for samarbeid» mellom klubb og samarbeidsselskap. Som nevnt i gjennomgangen av gjeldende regelverk, blir vilkårene for samarbeid regulert på ulike måter. Et eksempel er reguleringen av avtalens innhold, samt kravet om ivaretagelse av idrettens frie stilling og uavhengighet.

Det andre formålet er at bestemmelsene skal «samtidig ivareta idrettens særtrekk og ideelle verdigrunnlag», jf. NFF-loven § 14-1, sml. NIFs lov § 13-1. Det må da ses til formålsparagrafen i NIFs lov § 1-2, samt NFF-loven § 1-1 om NFFs virksomhet og formål. De ulike bestemmelsene må derfor tolkes og etterleves på en slik måte at de ideelle verdiene som eksempelvis frivillighet og fellesskap blir ivaretatt på en best mulig måte.

Sett i lys av både Viking-saken og den generelle diskusjonen rundt dualmodellen kan det imidlertid problematiseres hvorvidt de ulike formålene blir ivaretatt i praksis, og om regelverket er formulert på en måte som er egnet til å ivareta disse formålene.

5.1.2 Vilkårene for samarbeid mellom fotballklubb og samarbeidsselskap

En innfallsvinkel til om regelverket er utformet på en slik måte at de er egnet til å ivareta formålet om å regulere vilkårene for samarbeid, er å se på om bestemmelsene bidrar til klarhet knyttet til de ulike vilkårene for samarbeidet mellom fotballklubbene og samarbeidsselskapene. Det bør da skilles mellom avtaler hvor forvaltningen av hele eller deler av virksomheten er lagt til samarbeidsselskapet, og andre avtaler mellom fotballklubb og selskap. Begrunnelsen for skillet er at vilkårene for samarbeid der forvaltningen er lagt til samarbeidsselskapet, er særskilt regulert gjennom NFF-loven § 14-4, jf. NIFs lov § 13-4. Dette innebærer at vilkårene for samarbeid er klarere formulert i disse tilfellene, enn vilkårene for samarbeid ved andre avtaler som følger av NFF-loven § 14-3, jf. NIFs lov § 13-3.

Avtaler mellom fotballklubb og samarbeidsselskap «skal være i overensstemmelse med idrettens regelverk og etiske grunnverdier», jf. NFF-loven § 14-3 (1) og NIFs lov § 13-3 (1). Det er klart hva som menes med «idrettens regelverk» ettersom dette er en henvisning til de generelle reglene som både klubb og selskap skal kunne gjøre seg kjent med. Det kan imidlertid by på enkelte utfordringer dersom en skal tolke «etiske grunnverdier» etter en naturlig ordlydsforståelse. Hva som anses som «etiske grunnverdier», er gjerne en subjektiv oppfattelse som dermed kan variere på en slik måte at klubb og selskap kan ha ulik oppfatning av om avtalen er i samsvar med «etiske grunnverdier». Utfordringen avgrenses noe ved at det kan ses hen til de ulike formålsparagrafene i NIFs lov og NFF-loven, men for en rettsregel vil det generelt være uheldig å vise til «etiske grunnverdier».

Ved avtaler om forvaltning av hele eller deler av virksomheten, er det et spørsmål om regelverket burde vært klarere med tanke på ivaretagelsen av klubbens selvstendige og frittstående posisjon, jf. NFF-loven § 14-4 (2) første strekpunkt og NIFs lov § 13-4 (2) første strekpunkt. Det samme kan sies å gjelde den generelle bestemmelsen om «idrettens frie stilling» i NFF-loven § 14-2 og NIFs lov § 13-2. Det kan tenkes situasjoner hvor fotballklubben og samarbeidsselskapet er uenige om den nærmere forståelsen av bestemmelsene. På den annen side må det nærmere innholdet i disse bestemmelsene vurderes i forhold til det øvrige regelverket, de nærmere bestemmelsene fastsatt av forbundsstyret og rettstilstanden knyttet til foreninger og selskaper for øvrig. Sett i sammenheng med de øvrige bestemmelsene fremstår det som klart hva som menes med at klubbene er «selveiende og frittstående».

Det kan likevel diskuteres om regelverket reelt sikrer at klubbens «frie stilling» kan ivaretas. I punkt 3.1.2 ble det vist til fotballklubbens ansvar for at selskapet ikke fikk mulighet til å påvirke fotballklubbens rettigheter og plikter som medlemmer av Norges Fotballforbund. Dette ansvaret sett i sammenheng med straffebestemmelsene i NFF-loven kapittel 11, kan legge begrensninger på fotballklubbens vilje til å gi samarbeidsselskapet særlig påvirkningsmulighet. Det kan argumenteres for at dette igjen fører til dårligere vilkår for samarbeid mellom fotballklubb og samarbeidsselskap. Straffetrusselen som NFF-loven kapittel 11 kan sies å innebære, tilsier dermed at regelverket bør være klarere for å sikre en reell ivaretagelse av idrettens «frie stilling».

Et annet spørsmål er om regelverket kunne vært utformet slik at det var større klarhet i hva som menes med «sportslig virksomhet», jf. NFF-loven § 14-4 (2) annet strekpunkt og NIFs

lov § 13-4 (2) annet strekpunkt. Etter Viking-saken er det nå fastlagt at ansettelse og avgang av et lags hovedtrener er omfattet av «sportslig virksomhet». Det må også sies å være relativt klart hva som omfattes dersom en ser hen til de nærmere reguleringene i forbundsstyrets bestemmelser. I lys av Viking-sakens bakgrunn kan det imidlertid argumenteres for at regelverket kunne vært klarere utformet med tanke på hva som omfattes. Dette gjelder særlig med tanke på at brudd på bestemmelsen kan innebære en straffereaksjon, hvor strafferettens strenge legalitetsprinsipp og klarhetskrav kommer til anvendelse. Av den grunn burde det fremkomme tydeligere av selve NIFs lov og NFF-loven hva som faller inn under «sportslig virksomhet».

En annen innfallsvinkel er om reguleringen av vilkårene for samarbeid kan bidra til å løse eventuelle konflikter mellom klubb og samarbeidsselskap. Konflikt mellom fotballklubb og samarbeidsselskap kan for eksempel oppstå på grunn av ulike prioriteringer og interesser. En kan tenke seg situasjoner hvor samarbeidsselskapet reduserer kapitaltilførselen fordi fotballklubben ikke forvalter økonomien etter de ønsker eller krav samarbeidsselskapet har, eller at fotballklubben ikke tar med samarbeidsselskapet i drøftelsen av store saker på grunn av deres ønske om økt grad av selvstendighet og uavhengighet fra samarbeidsselskapet. Det kan også være konflikter mellom fotballklubben og samarbeidsselskapet om de mer konkrete forpliktelsene i henhold til samarbeidsavtalen.

Verken NFF-loven kapittel 14 eller NIFs lov kapittel 13 inneholder noen nærmere bestemmelser om hvordan slike konflikter kan løses. Det nærmeste en kommer en regulering av konflikter er gjennom forbundsstyrets bestemmelser sett i sammenheng med reglene om voldgift i NFF-loven kapittel 13. Som nevnt i punkt 3.1.6 er imidlertid voldgiftsordningen tiltenkt tvister relatert til selve samarbeidsavtalen. Dette innebærer at dersom konflikten egentlig ikke springer ut av selve avtalen, men heller skyldes en interessekonflikt vil ikke regelverket bidra til noen løsning på dette. Det kan argumenteres for at det er unødvendig å regulere slike konflikter, og at det er noe som heller må avgjøres internt mellom fotballklubben og samarbeidsselskapet. På den annen side kan slike konflikter medføre store konsekvenser, og at nærmere bestemmelser om dette i regelverket vil kunne bidra til at vilkårene for samarbeidet blir bedre.

En tredje innfallsvinkel kan være om regelverket innebærer en lite effektiv organisering som gir dårligere vilkår for samarbeid. Organiseringen ved ansettelse i Viking FK kan brukes som eksempel. Det fremgår av Viking-saken at det er et sportslig utvalg styrt av Viking FK som

innstiller ansettelse til Viking. Ettersom Viking Fotball AS har lønnsforpliktelsene, skal styret i selskapet også godkjenne den økonomiske pakken ved ansettelsene. Dette innebærer at en sportslig ansettelse i Viking skal gjennom en runde hos sportslig utvalg, samt godkjennes av styret til både Viking FK og Viking Fotball AS. En slik organisering har klart preg av å være mindre effektiv enn dersom regelverket var formulert slik at ett styre i praksis kunne ha ansvaret for hele prosessen. Det er selvsagt en teoretisk mulighet for at styret i fotballklubben kan ha ansvaret for hele prosessen uten å involvere samarbeidsselskapet. Samarbeidsselskapet har imidlertid gjerne ulike økonomiske forpliktelser, som innebærer at det er rimelig at de blir involvert i prosessen. Det kan derfor argumenteres for at regelverket innebærer en ineffektivitet som kan gi dårligere vilkår for samarbeid. En endring i regelverket kan av den grunn potensielt gi bedre vilkår for samarbeid med en mer effektiv organisering.

5.1.3 Ivaretagelse av idrettens særtrekk

I NFF-loven og NIFs lov er det henholdsvis § 14-2 og § 13-2 som tydeligst er ment å ivareta idrettens særtrekk ved at klubbene skal «opprettholde sin posisjon som et selveiende og frittstående rettssubjekt». Fotballklubber, og idrettslag generelt, kjennetegnes som nevnt i punkt 2.2 ved at de er selveiende og frittstående. Bestemmelsene er dermed et utslag av idrettens særtrekk.⁶⁸

Formelt må regelverket sies å være egnet til å ivareta dette særtrekket gjennom de nevnte paragrafene i NFF-loven og NIFs lov, samt den videre reguleringen av klubbenes uavhengighet i forbundsstyrets bestemmelser. Ved spørsmålet om idrettens frie stilling blir ivaretatt, møter en imidlertid fort på kjernen av spørsmålet ved og kritikken av dualmodellen, nemlig om idrettens frie stilling ivaretas i praksis. Med dette in mente kan det hevdes at regelverket ikke er tilstrekkelig egnet til faktisk å ivareta idrettens frie stilling som en del av idrettens særtrekk. En endring av regelverket hvor forholdet mellom fotballklubb og samarbeidsselskap blir enda tydeligere, kan tenkes å redusere den reelle risikoen for at fotballklubbene mister deler av den frie stillingen opp mot samarbeidsselskapet. En løsning kan være at noe av de nærmere reguleringene i forbundsstyrets bestemmelser kunne fått en større plass direkte i NFF-loven.

---

⁶⁸ Knudsen (2022) s. 55-56.

I henhold til formålsparagrafen i NIFs lov § 1-2 (2) skal Norges Idrettsforbund være «en positiv verdiskaper for individ og samfunn». Ettersom fotballklubbene gjennom sin organisering i særforbundet Norges Fotballforbund er et organisasjonsledd under Norges Idrettsforbund, taler de beste grunner for at samme samfunnsrolle også gjelder for de enkelte fotballklubbene. Dette er også i tråd med de mer generelle særtrekkene og tankene om idrettens plass i samfunnet. Fotballklubbene som verdiskaper, samt de faktorene som skal prege organisasjonsarbeidet etter NIFs lov § 1-2 (3) første punktum, utgjør en flytende overgang til punktet om idrettens ideelle verdigrunnlag, men har også sin plass her da det har betydning for det mer organisatoriske.

Det kan argumenteres for at avtalene med samarbeidsselskaper isolert sett ikke bidrar til en positiv verdiskaping for individ og samfunn, og at et regelverk som åpner for dette i seg selv ikke er egnet til å ivareta dette særtrekket ved idrettens rolle. På den annen side er den stadige kommersialiseringen, som nevnt innledningsvis, en faktor som gjør at slike samarbeider vanskelig kan tenkes borte. En kan argumentere for at regelverket knyttet til dualmodellen, hvor idrettens frie stilling skal ivaretas, i så måte er det regelverket som er best egnet til å møte denne kommersialiseringen samtidig som at fotballklubbene kan beholde sin samfunnsrolle som en positiv verdiskaper. Spesielt sammenliknet med de landene hvor hele virksomheten kan overføres til selskapet, som i England, kan en slik argumentasjon ha tyngde.

I forbindelse med redegjørelsen av den tyske modellen i punkt 3.3 ble det blant annet nevnt diskusjonen knyttet til forholdet mellom 50+1-regelen og supporterdemokratiet. Også i Norge skal organisasjonens arbeid preges av demokrati, jf. NIFs lov § 1-2 (3) første punktum. Som i Tyskland kan det diskuteres hvorvidt regelverket er egnet til å ivareta de demokratiske prosessene i tilstrekkelig grad. Utgangspunktet er at demokratiet ivaretas av regelverket ved at fotballklubbene kun har personlige medlemmer som har lik stemmerett ved årsmøtet, og som på årsmøtet velger styret. Dersom styret i fotballklubben foretar beslutninger som medlemmene ikke støtter, kan medlemmene velge et nytt styre ved neste årsmøte. Det kan imidlertid problematiseres om medlemsdemokratiet (supporterdemokratiet ved den tyske modellen) i realiteten er svekket på lik linje med klubbens uavhengighet. Dersom selskapet stiller krav for eksempel knyttet til muligheten for økonomisk tilførsel, kan det tenkes situasjoner hvor årsmøtet og styret føler seg presset til å stemme i samsvar med selskapets krav på bekostning av det reelle demokratiet med frie meninger.

Frivillighet er videre et særtrekk ved norsk idrett, som også kan kategoriseres som del av det ideelle verdigrunnlaget. I norsk idrett er frivilligheten en del av organiseringen, og har vært et viktig særtrekk gjennom mange år. Av den grunn behandles frivilligheten i dette punktet. NFF-loven kapittel 14 og NIFs lov kapittel 13 inneholder ingen bestemmelser som verken begrenser eller fastsetter bruken av frivillighet. En kan i en viss grad argumentere for at dersom selskapene får større innflytelse kan det påvirke frivillighetsgraden blant medlemmene og andre supportere. Gode grunner taler imidlertid for at dette i så fall gjerne skyldes redusert fellesskapsfølelse, og ikke direkte knyttet til at regelverket i seg selv ikke er egnet til å ivareta frivilligheten i norsk idrett. En har ulike eksempler på at fotballklubber som har inngått avtaler med samarbeidsselskap, fremdeles har stor grad av frivillighet for eksempel ved avvikling av kamparrangement.

5.1.4 Ivaretagelse av idrettens ideelle verdigrunnlag

Fellesskap er en av de grunnverdiene som all idrettsaktivitet i Norge skal bygge på, jf. NIFs lov § 1-2 (3) annet punktum. Fellesskapsfølelsen ses på som en viktig faktor for at frivilligheten skal overleve og for at spesielt de mindre fotballklubbene fremdeles eksisterer. Fellesskapet er imidlertid også viktig for de større fotballklubbene, og dette er en del av begrunnelsen for at regelverket må være formulert slik at det fremdeles er en grad av fellesskapsfølelse i de ulike fotballklubbene.

Dualmodellens regelverk kan gjerne bli sett på som en hybrid mellom fotballklubber som utelukkende har personlige medlemmer, og fotballklubber som fullstendig eies av kommersielle selskaper. Dette gjør at regelverket i Norge i teorien er egnet til å ivareta fellesskapet som en ideell grunnverdi ettersom fotballklubbene skal ivareta sin frie og uavhengige stilling. Disse reglene innebærer at fotballklubbens medlemmer fremdeles har én stemme, noe som kan bidra til økt fellesskap i fotballklubben. Fellesskapsfølelsen kan imidlertid trues på lik linje med demokratiet som følge av den praktiske etterlevelsen av reglene. Menneskers fellesskapsfølelse i en fotballklubb er gjerne knyttet til forhold som korte avstander mellom medlem og ledelse, og en følelse av at ledelsen oppriktig bryr seg om klubben istedenfor utelukkende å tjene penger. Det er dermed gode grunner for at et noe endret regelverk, hvor den reelle uavhengigheten for fotballklubbene er tydeligere, kan være bedre egnet til å beholde og styrke fellesskapsfølelsen i større grad.

Formålsparagrafen i NIFs lov § 1-2 (3) viser videre til verdier som idrettsglede og likeverd, samt at det i bestemmelsens første ledd fremgår at idrettsforbundet skal arbeide for «at alle mennesker skal gis mulighet til å utøve idrett ut fra sine ønsker og behov». Dette er presisert nærmere gjennom de ulike prinsippene for Fair Play, med underverdier som «Trygg – Inkluderende – Modig».⁶⁹

De ulike paragrafene i NFF-loven kapittel 14 og NIFs lov kapittel 13 inneholder ingen bestemmelser som spesifikt ivaretar disse ideelle grunnverdiene. Dette må imidlertid anses ivaretatt ved at samarbeidsavtalene ikke kan stride mot idrettens øvrige regelverk og etiske grunnverdier, jf. NFF-loven § 14-3 (1) og NIFs lov § 13-3 (1). Det kan argumenteres for at regelverket i tydeligere grad bør sikre at disse grunnverdiene blir ivaretatt i praksis, slik at avtaler med kommersielle aktører ikke bidrar til at de ulike fotballklubbene anses å være mer til for eliten. På den annen side ser en eksempler fra for eksempel Danmark hvor FC København er aktiv bidragsyter i samarbeid med andre klubber for å skape muligheter for alle, selv med børsnotert selskap som eier.⁷⁰ Det er dermed få holdepunkter for å si at en endring av regelverket vil innebære at disse verdiene blir sikret i noe større grad. Dette er imidlertid snarere en diskusjon om idrettspolitikken enn om regelverket som sådan.

5.2 Regelverket sett opp mot andre behov og interesser

5.2.1 Innledende om behov og interesser

Dualmodellen med tilhørende regelverk er ikke diskutert kun på grunn av de ulike formålene og hensynene som ønskes ivaretatt. Mye av diskusjonen handler i stor grad om andre behov og interesser som kan påvirke synspunktene om dualmodellens funksjon, og som eventuelt kan begrunne et ønske om endringer i regelverket.

To av behovene og interessene som gjerne blir fremhevet, er fotballklubbenes behov for kapitaltilførsel og selskapenes ulike interesser, som for eksempel innflytelse på den sportslige virksomheten. Den generelle diskusjonen omkring disse temaene er ofte mer idrettspolitisk, økonomisk eller basert på idrettsvitenskap og ledelse. Problematikken får likevel en viss

---

⁶⁹ Fair Play er blant annet omtalt på nettsidene til Norges Fotballforbund, «NFFs visjon og verdier».

⁷⁰ Omtalt på FC København sine nettsider, «Formål, F. C. København Klubsamarbejde».

aktualitet for den rettspolitiske diskusjonen siden disse behovene og interessene kan få følger for hvordan regelverket bør eller skal være utformet.

5.2.2 Behov for kapitaltilførsel

En av begrunnelsene for innføringen av dualmodellen var den økte kommersialiseringen av blant annet fotballen, hvor det stadig ble stilt større krav til fotballklubbene økonomiske handleevne. Fotball har med årene utviklet seg til å bli en milliardindustri, og det ser ikke ut til at behovet for kapitaltilførsel vil bli mindre de nærmeste årene. For fotballklubbene oppfattes det gjerne som avgjørende med god økonomi for å kunne oppnå gode, solide sportslige prestasjoner. Med dette følger også et behov for et regelverk som åpner opp og legger til rette for tilførsel av kapital fra ulike kommersielle aktører og investorer.

Et argument for at regelverket bør endres er at dagens regelverk i realiteten innebærer begrensninger for kapitaltilførselen, som anført av Kleven og Kristensen.⁷¹ Argumentet må ses i sammenheng med selskapets ulike interesser, og er knyttet til tanken om at økt innflytelse for samarbeidsselskapene også vil ha betydning for viljen til å tilføre kapital til fotballklubbene. Dersom en legger dette premisset til grunn, er det for eksempel grunner til å endre ordlyden i NFF-loven § 14-4 (2) annet strekpunkt, jf. NIFs lov § 13-4 (2) annet strekpunkt slik at samarbeidsselskapene i en større grad gis innflytelse over den sportslige virksomheten.

På den annen side er argumentet for å gi samarbeidsselskaper større innflytelse over den sportslige virksomheten på grunnlag av behovet for kapitaltilførsel omdiskutert. Det er blant annet uenighet i den økonomiske diskusjonen hvorvidt en endring på dette punktet faktiske vil medføre gode, solide sportslige prestasjoner. Dersom effekten av lovendring ikke blir bedre sportslige prestasjoner for norske fotballklubber, vil ikke en regelendring innebære at norske fotballklubber får bedre vilkår i konkurransen med utenlandske fotballklubber. Det kan da argumenteres for at behovet for regelendring på dette punktet ikke er klarlagt, og at behovet for kapitaltilførsel dermed i begrenset grad kan stå seg som et selvstendig argument for en endring av regelverket til økt innflytelse for ulike kommersielle aktører.

---

⁷¹ Kleven og Kristensen (2022) s. 286.

Kleven og Kristensen tar også opp spørsmålet om hvilke konsekvenser det vil ha for fotballklubben dersom samarbeidsselskapet går konkurs.⁷² I punkt 2.1 ble det blant annet vist til det begrensede ansvaret som kjennetegn på aksjeselskaper, jf. aksjeloven § 1-2. En variant av dette ser en også i forbindelse med idrettslag og alminnelige foreningsrettslige gjeldsregler. Selv om NFF-loven kapittel 14 og NIFs lov kapittel 13 ikke direkte regulerer konsekvensene ved konkurs hos samarbeidsselskapet, vil den alminnelige selskapsrettslige lovgivningen innebære at fotballklubben ikke vil stå til ansvar for samarbeidsselskapets eventuelle utestående gjeld.⁷³ En konkurs hos samarbeidsselskapet vil dermed ikke direkte påvirke fotballklubben, og det er derfor ikke nødvendig å endre dagens regelverk for å motvirke en slik påvirkning.

Kleven og Kristensen har imidlertid et poeng i det de skriver om at en konkurs hos samarbeidsselskapet vil påvirke fotballklubbene mer indirekte ved at de «ikke vil ha midler til å dekke de løpende utgifter».⁷⁴ En konkurs hos samarbeidsselskapet vil derfor ha betydning for fotballklubben på grunn av behovet for kapitaltilførsel. I Viking-saken fremgikk det av Viking FKs anke at Viking Fotball AS hadde lønnsforpliktelsene, og derfor måtte godkjenne den økonomiske pakken ved ansettelse. En eventuell konkurs hos Viking Fotball AS vil dermed innebære at Viking FK ikke får den økonomiske støtten til dekning av lønnsutgiftene. Dette taler for at regelverket bør endres slik at det i en større grad sikrer fotballklubbene en viss økonomisk trygghet i forholdet til samarbeidsselskapet. En eventuell endring i regelverket på dette punktet må imidlertid ses opp mot den alminnelige lovgivningen, herunder reglene om anmeldelse og prøving av fordringer i konkursloven kapittel 12. Et ønske om økt sikkerhet ved eventuell konkurs hos samarbeidsselskapet kan dermed ikke reguleres utelukkende gjennom endringer av idrettens eget regelverk.

5.2.3 Selskapets interesser

I relasjon til dualmodellen er selskapets interesser gjerne knyttet til muligheten for å utøve en viss innflytelse over fotballklubben. Tankegangen er at det er enklere for selskaper å investere i en fotballklubb, dersom de får mer innflytelse enn i dag. Som nevnt i punkt 5.2.2 vil nok det

---

⁷² Kleven og Kristensen (2022) s. 286.

⁷³ Se blant annet til fremstillingen av konkurs i aksjeselskap av Geir Woxholth, *Selskapsrett*, 7. utg., Gyldendal 2021, s. 393.

⁷⁴ Kleven og Kristensen (2022) s. 286.

mest nærliggende være en endring i NFF-loven § 14-4 (2) annet strekpunkt, jf. NIFs lov § 13-4 (2) annet strekpunkt.

Det kan også tenkes at andre bestemmelser kunne endres for å imøtekomme selskapets interesser i en større grad for å gjøre vilkårene for samarbeid bedre. Dette kan for eksempel være reglene knyttet til tidsbegrensede avtaler, jf. NFF-loven § 14-4 (2) sjette strekpunkt, jf. NIFs lov § 13-4 (2) sjette strekpunkt. En tidsbegrenset avtale vil kunne være positivt for både fotballklubben og selskapet, ettersom selskapet da har tidsbegrenset sin investering og har større mulighet til å vurdere kostnadene opp mot nytten. Slik NFF-loven § 14-4 og NIFs lov § 13-4 er utformet er bestemmelsene imidlertid tiltenkt å ivareta klubbens frie stilling, jf. blant annet at «idrettslaget» skal påse at strekpunktene ivaretas ved inngåelse av avtalen. Det kan derfor diskuteres om en endring i ordlyden, eller plassering av bestemmelsen, i en større grad kunne sidestille fotballklubbens og selskapets interesser knyttet til avtaleforholdets lengde.

6 Avsluttende betraktninger

Kleven og Kristensen er av den oppfatning at det er «etablert et kunstig skille» mellom den sportslige virksomheten og den kommersielle virksomheten.⁷⁵ De begrunner dette i at det sportslige og det kommersielle har så tett sammenheng og avhengighet at det er vanskelig å skille virksomhetene i praksis. Dette kan også ses opp mot Viking-saken og fokuset i etterkant rundt hvorvidt de ulike kravene til inngåelse av samarbeidsavtaler blir ivaretatt i praksis, som omtalt i punkt 4.3. Kleven og Kristensen mener av den grunn at dualmodellen ikke kan fortsette etter det regelverket som er i dag.

Dersom målet er størst mulig tilgang på kapitaltilførsel fra samarbeidsselskaper, slik at fotballklubbenes økonomiske handlerom blir størst mulig, har Klevens og Kristensens oppfatning mye for seg. Bedre kapitaltilførsel vil imidlertid innebære at fotballklubbenes økonomiske virksomhet i en større grad blir avhengig av samarbeidsselskapet. Det kan igjen føre til at selskapet ønsker økt innflytelse i gjengjeld. I en slik situasjon vil fotballklubbenes kapitaltilførsel best sikres ved en endring av dualmodellen til en modell mer lik den danske modellen.

På den annen side er det uttrykt skepsis knyttet til å gi ulike kommersielle aktører større innflytelse over den sportslige virksomheten. Det er da et større ønske om å bevare de særtrekkene som kjennetegner norsk idrett, som omtalt i punkt 2.2. Debatten dreier seg da gjerne om risikoen for sportsvasking som nevnt i punkt 1.2, som dels kan ses i England. Med dette som bakteppe er dagens regelverk bedre egnet til å ivareta de ideelle verdiene og idrettens særtrekk, enn et regelverk hvor de kommersielle aktørene får større innflytelse. Dette taler imot Klevens og Kristensens oppfatning.

Et annet spørsmål er om dagens regelverk isolert er hensiktsmessig, men at det er nødvendig med bedre og strengere oppfølging av brudd på regelverket. I forbindelse med det økte fokuset på dualmodellen etter Viking-saken ble det publisert en artikkel på nettsiden til Norsk Fotballtrenerforening som forklarer litt hva dualmodellen går ut på, samtidig som at artikkelen avslutter med en uttalelse om at det i realiteten finnes en rekke brudd på

---

⁷⁵ Kleven og Kristensen (2022) s. 286.

regelverket. Teddy Moen tar i denne artikkelen til orde for en «grundig undersøkelse av regelbruddenes omfang og karakter».⁷⁶

I forbindelse med VGs omtale av kritikken mot Vålerenga, uttalte Gunnar-Martin Kjenner at han mente flere klubber «bryter, eller har brutt, gjeldende regler» med tanke på overføring av beslutningsmyndighet over sportslig virksomhet.⁷⁷ Kjenner viste videre til ulike saker i strid med regelverket, og mente at det er et «mangelfullt regelverk for oppfølging». Dette gir en klar indikasjon på at det er et behov for gjennomgang av regelverket bak dualmodellen, og ikke minst gjennomgang og oppfølging av reelle brudd på regelverket.

Gjennomgangen av regelverket i henholdsvis Norge, Danmark og Tyskland viser tre ulike modeller å regulere forholdet mellom fotballklubber og kommersielle aktører. I tillegg viser punktet om hensyn, behov og interesser at regelverket skal forsøke å ivareta dels svært ulike hensyn og behov. Ser en disse to delene sammen, vises det relativt klart at modellene har ulike styrker og er egnet til å ivareta ulike hensyn og behov.

Den norske modellen kan nok sies å være den som best ivaretar idrettens frie stilling, idrettens særtrekk og ideelle verdigrunnlag. I en viss grad kan en si at den tyske modellen også kan ivareta disse hensynene, men den tyske modellen kan ut ifra tidligere nevnte eksempel i punkt 3.3 hevdes å være noe mer utsatt for situasjoner hvor hensynene blir mer undergravd. Hensynene kan imidlertid også bli noe undergravd etter den norske modellen, men da mer relatert til forholdet mellom styret i fotballklubben og samarbeidsselskapet.

Mens hensynene som er ment å verne om idretten, kan ses på som best ivaretatt gjennom den norske modellen, er det nok den danske modellen som best ivaretar behovet for kapitaltilførsel og selskapets interesser. Etersom danske fotballklubber i de øverste divisjonene kan overføre hele sin lisens til et selskap, er det potensiale for et godt økonomisk handlerom for fotballklubbene. Selskapene gis mulighet til å ha innflytelse og beslutningsmyndighet over det sportslige, noe som ikke er aktuelt etter den norske modellen per i dag.

I forbindelse med punktet om den tyske modellen ble det kort nevnt problemstillingen om regelverket er konkurransebegrensende og eventuelt i strid med EUs konkurranseregler, men som nevnt er ikke dette rettslig prøvd enn så lenge. Debatten er imidlertid interessant, særlig

---

⁷⁶ Moen, Teddy, «Hva er dualmodellen i norsk toppfotball?», *Norsk Fotballtrenerforening*, 3. desember 2020.

⁷⁷ Øgar (2023).

om en ser til at ønsket om kapitaltilførsel gjerne begrunnes med å være konkurransedyktige med de øvrige fotballklubbene i Europa. Det er nok dermed gode grunner for å vurdere hvordan forholdet mellom fotballklubber og kommersielle aktører skal reguleres, og hvorvidt det bør være regelharmonisering i Europa slik at konkurransepremissene er de samme når lagene møtes i europeiske klubbturneringer.

De vurderinger og betraktninger som er gjort viser at spørsmålet om hvordan forholdet mellom fotballklubber og ulike kommersielle aktører skal reguleres er vanskelig. Det er mange ulike hensyn, behov og interesser som trekker i ulike retninger, og som taler både for og imot en endring av dagens regelverk. Det er derfor ikke hensiktsmessig å gi en tydelig, samlet konklusjon på om dagens regelverk er egnet til å ivareta de ulike hensynene og behovene, og dermed fungerer etter sin hensikt, eller om regelverket bør endres på ulike punkter.

Ved en nærmere diskusjon knyttet til om NFF-loven kapittel 14 og NIFs lov kapittel 13 bør endres, vil det også være hensiktsmessig å se hen til diskusjonene i de ulike fagdisiplinene. Dersom regelverket endres utelukkende på bakgrunn av den juridiske diskusjonen, vil en raskt kunne risikere utilsiktede virkninger og nye situasjoner hvor regelverket ikke fungerer etter sin hensikt. Dette gjelder nok særlig i forbindelse med endringer som gjør det enklere å få dekket sitt behov for kapitaltilførsel for å sikre en økonomisk handleevne til å levere gode, solide sportslige prestasjoner, når det samtidig er faglig usikkert om det er en tilstrekkelig klar sammenheng mellom økonomisk handleevne og sportslige prestasjoner.

Debatten om NFF-loven kapittel 14 og NIFs lov kapittel 13 er en viktig debatt, både innenfor rettsvitenskapen og andre fagdisipliner. Etter min oppfatning er tiden moden for en grundig gjennomgang av det formelle regelverket og den praktiske etterlevelsen. Mye taler for at Kleven og Kristensen har mye rett i at det kan sies å være etablert et kunstig skille, og at regelverket av den grunn bør endres for bedre å ivareta de hensynene og behovene som har blitt aktuelle etter vedtakelsen av dagens regelverk.

Kilderegister

Norske lover

Grunnloven (1814) Kongeriket Norges Grunnlov 17. mai 1814

Aksjeloven (1997) Lov om aksjeselskaper 13. juni 1997 nr. 44

Konkursloven (1984) Lov om gjeldsforhandling og konkurs 8. juni 1984 nr. 58

Stiftelsesloven (2001) Lov om stiftelser 15. juni 2001 nr. 59

Straffeloven (2005) Lov om straff 20. mai 2005 nr. 28

Straffeprosessloven (1981) Lov om rettergangsmåten i straffesaker 22. mai 1981 nr. 25

Voldgiftsloven (2004) Lov om voldgift 15. mai 2004 nr. 25

Idrettsrettslige kilder

DBU's Love sist endret 2. desember 2021 (Tilgang:

<https://www.dbu.dk/media/dogfwwnz/dbu-s-love-2022.pdf>)

FIFA Statutes sist endret mai 2022 (Tilgang:

https://digitalhub.fifa.com/m/3815fa68bd9f4ad8/original/FIFA_Statutes_2022-EN.pdf)

Forbundsstyrets bestemmelser om kommersielt og/eller administrativt samarbeid mellom klubb/idrettslag og selskap (2011) (Tilgang:

<http://www.fotball.no/Documents/PDF/2010/NFF/AS-bestemmelser%20-%20endelig%20pr%2001.01.11.pdf>)

Idrettstinget 2011, *Endringer i NIFs lov*. Norges Idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité.

Lovnorm for idrettslag av 16. november 2021 (Tilgang:

<https://www.idrettsforbundet.no/tema/juss/lovnormer/for-idrettslag/>)

NIFs lov (oppdatert 2023) Lov for Norges Idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité per 1. februar 2023 (Tilgang: <https://www.idrettsforbundet.no/tema/juss/nifs-lov/>)

NFF-loven (sist endret 2021) Norges Fotballforbunds lov av 9. mars 2014 nr. 1 (Tilgang: <https://lovdata.no/dokument/NFFL/nfflov/2014-03-09-1>)

NFF-reaksjonsreglement (sist endret 2022) Norges Fotballforbund – Reaksjonsreglementet av 9. mars 2014 nr. 2 (Tilgang: <https://lovdata.no/dokument/NFFF/nfffor/2014-03-09-2>)

NFFs standard samarbeidsavtale mellom klubb og selskap. Hentet 8.3.2023 fra https://www.fotball.no/globalassets/regler-og-retningslinjer/nffs_standard_samarbeidsavtale_mellom-klubb_og_selskap.pdf

Sanksjonsregelverk for Norges idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité (ikrafttredelse 1. februar 2023) (Tilgang: <https://www.idrettsforbundet.no/tema/juss/regelverk/nifs-sanksjonsregelverk/>)

Satzung Deutscher Fussball-Bund oppdatert 31. august 2022 (Tilgang: https://www.dfb.de/fileadmin/dfbdam/269925-Heft_01_Satzung_Geschaeftsordnung_DFB_DFL_Grundlagenvertrag_20220930.pdf)

Vedtægter for PARKEN Sport & Entertainment A/S sist endret 28. august 2012 (Tilgang: <https://www.parken.dk/sites/default/files/PSE-vedtaegter-8-08-12.pdf>)

Forarbeider, utredninger osv.

Lov om foreningar. *Ei utgreiing med utkast til lov om foreiningar*. 21. juni 2021

NOU 2001: 33 Voldgift Lov om voldgift (voldgiftsloven)

Høyesterettspraksis

Rt. 2010 s. 306

Rt. 2000 s. 610

Rt. 1995 s. 1111

Lagmannsrettspraksis

LB-2013-92047

Praksis fra idretten

NFFA-2021-4

NFFD-2020-8D

Generell litteratur (bøker, tidsskrifter, nettsider)

Andenæs, Mads Henry, *Rettskildelære*, 2. utg., Oslo: M. H. Andenæs, 2009

Backer, Inge Lorange, *Norsk sivilprosess*, 2. utg., Oslo: Universitetsforlaget, 2020

Berg, Borgar Høgetveit og Nisja, Ola Ø., *Voldgift i et nøtteskall*, Oslo: Gyldendal, 2018

Berg, Mina Finstad, «Tysklands mest forhatte klubb», *Minas fotballblogg*, 18. august 2020, <https://blogg.tv2.no/minas-fotballblogg/2020/08/18/tysklands-mest-forhatte-klubb/> (lest 18. februar 2023)

Bråthen, Tore, *Selskapsrett*, 7. utg., Oslo: Fagbokforlaget / Focus Forlag, 2022

Clausen, Nis Jul. «Professionelle sportsklubber – kapitaltilførsel og børsnotering». I *Dansk og international sportsret*. Jens Ewald, Mads Quist Boesen, Nis Jul Clausen, Lars Halgreen, Lars Hilliger, Søren Sandfeld Jakobsen og Karsten Naundrup Olesen, 3. utg., København: Djøf Forlag, 2021

Eidissen, Lars, «RBK-leder: Ser ingen fordel i AS-modell», *Aftenposten*, 1. september 2015, <https://www.aftenposten.no/sport/fotball/i/GGPPIB/rbk-leder-ser-ingen-fordel-i-as-modell> (lest 4. februar 2023)

F.C. København, «Formål», *F.C. København Klubsamarbejde*, <https://www.fck.dk/fc-koebenhavn-klubsamarbejde> (lest 22. februar 2023)

Gammelsæter, Hallgeir, «Med kikkerten for det blinde øyet», *NRK*, 7. mars 2019 <https://www.nrk.no/ytring/med-kikkerten-for-det-blinde-oyet-1.14457281> (lest 4. februar 2023)

Gröning, Linda., Husabø, Erling Johannes og Jacobsen, Jørn, *Frihet, forbrytelse og straff*, 2. utg., Bergen: Fagbokforlaget, 2019

Høgberg, Alf Petter, *Strafferett*, 5. utg., Oslo: Cappelen Damm, 2017

IK Start, *Dualmodellen*, 13. april 2021, <https://www.ikstart.no/nyheter/dualmodellen> (lest 4. februar 2023)

Kleven, Pål og Kristensen, Tomas, «Idrettens markedsregler». I *Idrett og Juss*, Gunnar-Martin Kjenner og Morten Justad Johnsen red, 5. utg., Oslo: Universitetsforlaget, 2022.

Knudsen, Gudmund, «Idrettslagene», I *Idrett og Juss*, Gunnar-Martin Kjenner og Morten Justad Johnsen red, 5. utg., Oslo: Universitetsforlaget, 2022

Loland, Sigmund, *Idrett og samfunn VGS Idrettsfag*, 7. utg., Oslo: Gyldendal, 2022

Molde FK, *Stiftelsen Molde Fotball blir eneeier i Molde Fotball AS*, 29. juni 2022, <https://www.moldefk.no/nyheter/stiftelsen-molde-fotball-blir-eneeier-i-molde-fotball-as> (lest 4. februar 2023)

Moen, Teddy, «Hva er dualmodellen i norsk toppfotball?», *Norsk Fotballtrenerforening*, 3. desember 2020, <https://fotballtreneren.no/2020/12/03/hva-er-dualmodellen-i-norsk-toppfotball/> (lest 22. februar 2023)

Mæhle, Synne Sæther og Aarli, Ragna, *Fra lov til rett*, 3. utg., Oslo: Gyldendal, 2022

Norges Fotballforbund, *NFFs visjon og verdier*, <https://www.fotball.no/fotballens-verdier/fair-play/nffs-visjon-og-verdier/> (lest 22. februar 2023)

Nygaard, Nils, *Rettsgrunnlag og standpunkt*, 2. utg., 6. opplag, Oslo: Universitetsforlaget, 2021

PARKEN Sport & Entertainment, *Koncernstruktur*, 31. desember 2021, <https://www.parken.dk/koncernstruktur> (lest 13. februar 2023)

Solvang, Trond, «Domstolskontroll», I *Idrett og Juss*, Gunnar-Martin Kjenner og Morten Justad Johnsen red, 5. utg., Oslo: Universitetsforlaget, 2022

Sæle, Ove Olsen, «Sportsvasking» Store norske leksikon, 29. november 2022, <https://snl.no/sportsvasking> (lest 18. februar 2023)

Tande, Knut Martin, «Individuelle valg og vurderinger i rettsanvendelsesprosessen», *Jussens Venner* 2011, vol. 46 (1), s. 1-36

Woxholth, Geir, *Foreningsrett med samvirkeloven*, 4. utg., Oslo: Gyldendal, 2020

Woxholth, Geir, *Selskapsrett*, 7. utg., Oslo: Gyldendal, 2021

Woxholth, Geir, *Voldgift*, Oslo: Gyldendal, 2013

Øgar, Sindre, «Vålerenga får kritikk for å droppe styremøter: - En farlig utvikling», *VG*, 13. mars 2023, <https://www.vg.no/sport/fotball/i/2Bodxa/vaalerenga-faar-kritikk-for-aa-droppe-styremoeter-en-farlig-utvikling> (lest 15. mars 2023)

Øyen, Ørnulf, *Straffeprosess*, 2. utg., Bergen: Fagbokforlaget, 2020